

DVE

P O V E S T I

iz pisem

Kristofa Šmida.

A. Golobčik.
B. Kanarčik.

Poslovenil A. P., bogoslovec
v Ljubljanski duhovščini.

Drugi natis.

V LJUBLJANI.

Natisnil, založil in na prodaj jih ima *Jožef Blaznik*,
na brégi, Nr. 190.

1853.

I.

Na Sokólovski grajšini je živel pred več sto let serčni vitez Teobald s svojo pobožno ženó Otilijo. Vitez je bil ravno takó blaziga kot junáškiga sercá. Za vse stiskance po celi deželi se je zlò poganjal, pa zató še hvale ni hotel. Rádost, ljudi ósréciti, mu je bila že dovólj plačila. Otilija je réveže obilno obdarovala, je obiskovala bolnike po kóčah bližnjih dolín, in njen grad je bil zavetje vsim ubozim, ki so bili pomoči vredni. Tudi Neža, edina hči teh zalih staršev, gospodična per osmih létih, je bila zgolj dobrota in perjaznost do ljudi. Zanja ni bilo večiga veselja, kot druge oveselováti. Stariše in hčer je vse spoštovalo, in kdor koli je visóki Sokólovski stolp ali turn od déleč ugliedal, je blagrovál dobrotne, tam stanujúče ljudi. In gotovo je bil božji blagoslòv (ali žegen) práv vídama nad Teobaldam, Otilijo in Nežo. Desiravno so veliko razdelili, so vender vsiga dovólj imeli, ker so bili smed nar bogatiših blagoródnih družín tiste dežele.

Bil je lep, jasen poléten dan, ko greste Otilija in Neža po obédi skosi vratice v dvornim ozidji po kamnitih stopnicah na vert, ki je bil navdòl hriba. Z veseljem zagledate, kako lepó sinjkljati (ali plavkasti) vòhrovt raste, in se vertnični popki prézajo; kako se bób ovija, in česnje med začernélim perjem že rudécijo. Ne-

kaj časa postojité per vodoskóki v sredi verta, in se razveselujete nad igranjem vodé, ki je v solnčni svetlobi bistra ko golot (ali kristál) kviško vrela, in v kapljicah, pisanih ko mavrica, zopet spadávala. Po tem se usédete v lepó omréženo lopo, ob ktéri se vinske terte ovijajo, in pridno dodelujete oblačilo za néko siróto. Vse po verti je tiho in pokojno; le pénica je še verh bližnjiga drevesa prelepó popévala, in od vodoskóka se je neprenéhama slišalo perjetno vodno šumenje.

Nanáglima, de še viditi neste bile v stani, kaj de si je, nekaj v lopo perletí. Obé se stráhama pogledujete. Ko bi trenil, se velik ptíč z razprostertimi perutami pred lopo spustí, pa ljudi v njej zaglédavši préč spet odleti. Neža je vsa plašna, de se ne gane; še ozrêti se, si ne upa, kaj de bi bilo takó urno v lopo perletélo. Tode mati ji reče posmehljàje se: „Nikar se ne boj! Kaj če néki biti, kot kaki ptíček, ki je jástrobu ubéžal“. Pogléda in zavpije: „Glej, glej golobčika, beliga kakor snég! Ves prestrašen se ti je za herbèt skril“. Ga prime, ter se v Nežo ozre in ji reče: „Véš kaj, za večerjo ti bom golobčika spekla“.

„Kaj spekli?“ reče Neža z zavzétjem, ter z obéma rokama golobčika popade, ravno kakor bi ga hotla zažugani smerti otéti: „Ne, ne, ljuba mati,“ ji reče, „to ni bila vaša resnica! Ūboga živalica je k meni perbežala, kakó bi jo koli zamogla umoriti? Le poglejte, kakó je lép! Gotovo je bel ko sneg, in njegove nožice, le poglejte, kakó so lepó rudeče kot koralde. Vite, kakó mu še sercé utrípa! Z svojima nedolžnima očescama me takó milo pogleduje, kakor bi mi

hotel reči: Nikar mi nič žaliga ne stóri! — Práv nič ti ne bom storila, ljuba živalica, nési se zastonj k meni zatekla. Per meni ti ima dobro biti“.

„Práv imaš, ljubi otrók“, ji mati perjazno reče, „mojo misel si zadela. Le skusiti sim te hotla. Nési golobčika v svojo stanico, in mu daj piče. Nesrečnih, ki k nam perbežé, ne smemo spoditi. Do vsih revnih, tudi do žival móramo biti usmiljeni.“

Mati je dala narediti golobnják z rudečo streho in z zelenim omrèzjem. Neža ga postavi v kot svoje izbe, in ga golobčiku v stanovanje odkaže. Vsak dan ga preskerbí z obilno pičo in hladno vodó, in mu tudi časih čistiga peska natrese. Golobčik se je kmal Neže pervadil, in je bil práv kroták in domač. Kakor hitro mu je Neža durice odperla, je golobčik sletel, in ji z rok zernica zobal, ki mu jih je ponujala. Še zapreti ni bilo hišice več treba, ker je golobčik že sam rad v nji ostál.

Kadar se je dan zaznál, in je Neža še spala, golobčik na njeno zglavje perletí, jo zbudi, in ji ne da mirú, dokler ne vstane in ga ne napase. Neža se zavoljo tega materi pertoži in pravi: „Pa že vém, kaj bom storila, de me ne bo več budíl. Zanaprej ga bom zvečér vselej v njegovo hišico zaperla, de zjutrej ne bo vùn mógel“. „Tega pa saj ne“, ji reče mati. „Še le učiti se imaš od golobčika zgodej vstajati. Zgodej vstajati človeku zdravje ohrani in veselo sercé. Bi te li ne bilo sram, ako bi bila léniši od goloba?“ Takó le se je Neža navadila za rana vstajati.

Eniga dné je Neža per odpertim okni sedé šivala. Golobčik je per njenih nogah drobtinice pobiral. Pa nanáglama skozi okno sletí in se na bližnjo streho usede; Neža se ustraši, in zló zakričí; mati pride in jo vpraša, kaj de je. „Oh moj golobčik“, odgovorí Neža, in jokaje na streho pokaže, ki se je na nji sedéci golobčik grél. „Vabi ga,“ je reče mati. Neža to stori, in per téj priči golobčik perletí in se ji na roko usede. Té bogljivosti je bila Neža neizrečeno vesela. Na to ji reče mati: „Bódi tudi ti meni zmirej takó pokorna, kakor je tebi golobčik, in to mi bo se véci veselje delalo, kakor ga ti zdaj občutiš. Kaj ne, de mi boš to ráдост storila?“ Neža ji obljubi, in je bila tudi mož besede. Nar bogljivši deklico je mati odslej v nji imela.

Neki dan je Neža na verti zelém in cvetlicam perlivala. Vsa spéhana se k materi usede na zeléno klop tik vrélca. Golobčik, takó krôtek, de ga je Neža letati pustila, koder koli se mu je poljubilo, perletí k studencu pit. „Le poglejte, mati,“ reče Neža, „kakó varno po máhnatim kamnji stopa, kakó skerbno se váruje ila, ki je med kamnjem! Kakó čedna je ta živalica! Belôto je nar težji čedno obvarovati, in vender se nikoli ne vidi nobèn mádežek na prebélim perji varljive živalice.“ „In kakó nemarna je časih Nežica!“ reče mati, ter pokaže na dolgo gospodičnino oblačilo. Neža, per vrelcu v škropilnico vodó zajemaje, ni oblačila dovolj varovala. Sramote ji kri v obrás stopi, in odslej je bilo njeno oblačilo zmirej čistimu snegu enako.

Neža je enkrát s svojo materjo nékam pópótvala, kjer je veliko veselja vžila. Ko zvečer

domú pride, ji koj golobčik naproti perleti, in se nad njenim prihodam radúje. „Celi dan je po vami žaloval“, ji reče dekla, „in vás povsod iskal. Se le čudim, de je še neumna živalica svoji dobrotnici takó vdana.“ „Rés je,“ reče Neža, „za malo zèrníc, ki mu jih vsak dan veržem, bi ne môgel hvaležniši biti.“ „Si pa li ti,“ ji reče mati, „tudi zmirej takó hvaležna? Poglej, dans si se tóliko poveselovála! Ali si pa že zahvalila Bogá? Ne daj se vsaj od živalice osramotiti.“ Neži še na misel ni prišlo, Bogá zahvaliti. Pa odslej ni nikoli več šla počivat, de bi ne bila za razveseljenje in dobrote Bogá perserčno zahvalila.

„Ljuba živalica,“ pravi enkrat Neža, zjutrej zgodej že per svoji mizici deláje, svojimu golobčiku na vogli mizice sedéčimu, ki se je z bistrima, nedolžnima očéscama prijazno vanjo ozíral: „marsikaj sim se že od tebe naučila, in ti veliko hvalo vém.“ Mati ji reče: „Nar lepše, čésar se imaš še od njega učiti, ti še ostaja. Lej, čedni, beli golob je ljubeznjiva podoba nedolžnosti, ker je brez zavidnosti, brez hlimbe, brez zvijáč in brez vselepotíje. Naš božji odrešenik je to z eno besedo povedal rekoč: **Bodite priprosti ko golobje!** O bi bila pač ta blaga pripróstost zmirej v tebi! **Ko** bi bila zavítost in hlimba (ali hinavšina) in vse gréšno tebi vse-skozi neznano! **Bog** daj, de bi se od tebe zamóglo réči: Neža je nedolžna in brez zvijáčine kot golob“. In to se je tudi resnično nad njo spolnilo.

II.

Eniga dné je vitez Teobald zmagávec veliciga trôpa tolovajev domú peršel, ki so bili celo deželo v strah perpravili. Zadovoljin in vesel dobljene vojne je néki večer per kozarci vina sedel in pravil, kakó je razbojniké lovil in sodbi izdajal, druge pa pobijal, de je po deželi spet mir in pokoj. Povést je nékako dolgo terpela. Otilija in Neža sté zatorej svoja lepa kolóvrata pernesle, sté urno prédle in pazljivo poslušale. Precej pôzno je že bilo, in luč je že gorela na mizi. Med tém stopi v stanico imenitna, zala gospá v černim oblačili, z blédima licama, in perpélje za róko majhno gospodično, tudi v černo obléčeno. Vitez, Otilija in Neža vstanejo in pozdravijo ptujo jim neznano gospó.

Gospá pa reče s solznimi očmi; „Bog vas sprimi, preblagi vitez! Ako ravno vas še nikoli nésim v obličje vidila, vender per vas pomoči išem. Jest sim Rozalinda Visóška, in ta le otrók je moja hči Hema. Mendè že véste, kakó me je Bog obiskal. Moj mož, dobri Adalrik, Bog mu daj sveti raj, je za ranami umerl, ki jih je v vélikim boji pretékliga léta dobil. O koliko sim pač v njem zgubila! Bil je dober, ljubeznjiv mož in nar boljši oče! Pa saj ste ga samí poznali. Verh tega pa je bil predobrotljiv, de bi nam bil zakládov môgel zapustiti; namésti téh pa nam je v nebesih zalòg perhranil. Zdej nam pa še to hočejo vzeti, česar nam je v živež potreba. Moja soseda, dva lakomna viteza, me zlò zatírata. Eden jo na vso moč zvija, de bi me ob lepe žítiša in travniké perpravil, ki se do spodnjiga grajskiga osidja razšírjajo. Drugi

pa bi se rad vélikih gojzdov ob zgornji strani grajšine polastil. Oba viteza sta se proti meni vsa spreménila. Lakomnost, ki tóliko zlégov (ali hudiga) na sveti napravi, ju je, popréj priyatla mojemu možu, meni sovražnika naredila. Moj ranjki Adalrik je pač to vse previdil. Umiráje še vas je imenoval. „V Boga zaupaj“, mi je djál, „in v viteza Teobalda, ter ti nobèn sovražnik nar manjši krivice ne bo storil.“ Spolnite zdey té beséde umirajóčiga. I kaj čém počéti, če ob vso svojo lastino pridem, in mi družiga ne ostane, kot zidovje! Bove káli z Hemo od kamnja živéle? Ako bi vas kdaj, kar Bog obvári, nesreča mojiga možá zadela, in bi bila kdaj vaša gospá in vaš prelubeznjiv otròk v enaki nadlogi, kot jest — bote gotovo tudi pomočnika dobili, ki vas bo réšil.“

Mala Héma, ki je skorej ravno tóliko lét imela, kot Neža, se vitezu perbliža, in mu reče jokaje: „Blagi mož, nadomestíte mi očeta, in nikar me ne odprávide!“

Vitez Teobald premišljeva je postójí, se po svoji navadi za podbrádek derží, in molcé očí pobési. Neža pa pravi z zalitimi očmi: „Ljubi oče, usmilite se jih! Lejte, ko je golobčik, ki ga je ropni ptíč lovil, k meni perbéžal, so mati djali: Nesrečnih, ki se k nam zatekó, ne smémo sognati. Veselilo jih je, de sim se uboge živalice usmilila. In ta le ljubeznjiva gospodična in njena mati sté vender več usmiljenja in milosti vredne, kot kaki golob. Otmíte jih krémpljem tih hudobnih vitezov, ki so ropnim pticam enaki“.

Vitez odgovorí ganjen: „Imáš práv, ljuba Neža, z božjo pomočjó jima bom pomagal. Ne-

sim molčal iz neusmiljenja, ampak sim le preudárjal, kakó bi blágo mater in dobriga otroka zamógel otéti“. Vitez gospé pernese stol, Neža pa ga Hemi permakne. Se usédete. Otilija pa gré, zavolj gostov, ktérih se néso nádjali, malo obilniši večerjo napraviti; ker je bila takrat navada, de so viteške žene same kuho oskerboválye.

Vitez Teobald je na tanko izprašal, zakaj viteza tóliko tirjata, in reče na zadnje: „Že dobro; kólikor previdim, je vaša tožba popolnoma pravična. Jutri o zôri se bom z nekaj kojniki napravil, in bom skusil to réč nar poprêj z lépo poravnati. Ostanite s svojo hčerjo tukej, dokler spét ne pridem; ter dobre oznanila, s ktérimi vas mislim oveseliti, lahko samí domú seboj ponesete“. V tém je bila večerja perpravljena. Veselo so skupej jédli do terde nočí, in kakor hitro se dan napóci, vitez Teobald konja zaséde, in jo odrine s svojimi jézdici.

Neži je bilo veliko veselje, de je gospodična Hema nekaj dní per nji ostala. Pélje jo v svojo stanico in na vert, in ji pokaže svojo omaro, svoje cvetlice in goloba. Obé dekléti sté si bile kmal nar boljši prijatlice, ker se je tudi Hema lepó védla, ki je bila od svojih staršev tudi lepó izkojena ali izrejena.

Čez nekaj dní pride vitez Teobald domú. „Veselo oznanilo,“ reče stopívši v stanico. „Vaša nasprotnika sta od svojih krivíc odjenjala, in vsiga prepira je konec. Za moje besede sicer nésta nič kaj marala, ako ravno sim jima njuno krivico na tanko razločil. Ko sim pa sléhernimu, ki vam bi še tóličkno žaliga storil, boj napovédal, sta se dala umiriti. Le potolaženi bodite

in dobre volje, blaga gospá! Nobèn ptujic ne bo več na vašim lepim polji žèl, ali v vašim lési zverí streljal in drev sekal.“

Zalostna gospá je bila zlò oveseljena. Solze zahvale se ji utrinjajo v očeh. „Bog,“ je djala, „zvesti varh vdov in siròt, ki vse dobro povračuje, naj vam poverne, kar ste meni in mojimu otroku storili! On naj vas váruje nesrèč in naj vas otmè iz slednje nadloge.“

Po tem se je jéla domú na Visóko napravljati. Obé gospodični se poslovitè, in obilno se jima solze po licah uderó. Neža hoče svoji mladi prijateljici nekaj v spomín dati. Hema je že velikrat želela, tudi takó krotkiga golobčika imeti. Neža pernese golobčika, ga pertisne še na svoje solzne lica, ter ga da, kakor ga je rada imela, svoji prijateljici. Ker ga pa Hema ni hotla vzeti, je prijazen prepír med njima vstál; tode poslédnjič je mogla vender Hema odjenjati. Neža ji verh tega še podari zali golobnjak, in ji golobčika takó skerbno perporóča, kakor koli kaka mati svojiga otroka, kí ga ptujim ljudem izročí.

Ko je Hema odšla, se je Neža skorej kesala, de je svojiga ljubiga golobčika oddala. „Raji bi bila gospodični svoje zlate uháne v spomín dala“, je rekla svoji materi. Pa mati ji pravi: „To utégneš kaki drugikrat storiti, ko nas Hema spét obiše. Za zdej svoji majhni prijateljici nési môgla nič spodóbnisiga dati. Dražji dar bi ji ne bil tóliko prijétin, in bi jo bil mordè še le v sramoto perpravil. Z darilam ti narljubši rečí, desiravno je malo vredna, si jo počestila in ji svojo ljubezen skazala. Nikar se tega ne kesàj. Lej, dobri oče se je svojiga življenja vánal, de bi zaterti vdovi pomagal.

Toraj je to lepó, de si se tudi ti svojiga nar ljubšiga veselja znebila, žalostni siroti sercé razjasniti. Kdor se v mladosti ne učí, časniga blagá, bódi mu še takó ljubo, zavolj ljudi se snebiti, jih ne bo nikoli resnično ljubil. Taki daróvi so nar lepšim perštéti, kakoršne koli zamoremo Bogú darovati — in Bog ti bo tudi to le tvojo darítev enkrat čestito povernil“.

III.

Gospá Rozalinda je s svojo hčerjo Hemo zopet mirno, veselo in zadovoljno živela v zidovji svojiga stariga gradú, ki je bil v sredi med gójzdnatim górnjem. Terda noč je že bila, ko prideta dva romarja do grašinskih vrat, in prenočiša prósita. Černikaste oblačila sta iméla na sebi, dolge palice v rokah, in po romarsko ostrige za klobúki. Vratár ju Rozalindi napové. Gospá ukaže moža v spodnjo izbo peljati, jima večerjo napraviti, in sledojimu kupo vina pernesti. Po večerji z Hemo k njima pride.

Romarja sta védila veliko perpovedovati od obljubljené dežele. Vsi grajšinski so ju pazno poslušali. Gospodična Hema pa se je nad čudnimi pripovéstmi nekako nezmerno radovála. Solzé so ji po licah créle, in v njenim otročjim serci se vname pobožna želja, tiste srečne kraje enkrat viditi, po kterih je kdaj naš zveličar hodil. Le to se ji je umílilo, de ta želja pač nikoli ne bo spolnjena.

„Ljuba Hema“, ji reče mati, vsako dóbo ali uro lahko grémo v obljubljeno deželo, in obišemo Oljsko goró, Kalvarijo in Bóžji grob; le pridno naj beremo v Jezusovih zgodbah. Tú

bôžjiga odrešenika spremljamo po vsih njegovih dobrotnih stopinjah, poslušamo besede iz njegovih ust, ga vidimo terpeti, umreti in od smerti vstati. Če si njegov uk, izgled, njegovo terpljenje, smert in poveličanje práv v svoj prid oberremo, imamo obljubljeno deželo v svojih sercih. Vesóljni svet bi po tem takim zamôgel postati svéta dežela.

Romarja na tó oprašujeta po okóljšini, posebno pa po Sokólovskim gradi. Viteza Teobalda le nésta v stani prehaliti. „Ako bi nama njegov grad ne bil preveč odróčin“, pravi starši romar, „in ako bi védil, de ga domá dobím, bi že ne maral, de naredím tóliko ovínka.“ Rozalinda ga zagotóví, de njuna pot blizo mem Sokóloviga gré, in de bo vitez Teobald, ki je le pred kakimi dnevi domú perjezdil, gotovo še domá. „No, mi je prav ljubo“, pravi romar. „To mi bo pa veselje, ko ga v njegovim gradi dobím! Se imam marsikaj z njim poméniti. Jutri za hlada jo bova tedaj udárila na Sokólovo.“

Mati in hči romarjema skerbno naróčata, de naj viteza Teobalda, njegovo ženo in hčer prav lepó pozdrávita. Hema slehernimu še majhen sreberník v pést stisne, ki ga je poprej od matere dobila, ter še obá prav nadléžno prósi, gospodični Neži povedati, de se ima golobčik prav dobro. Ker je dobrotna vítežnja iz njunih pogóvorov previdila, de poti ne znata, ukaže nékimu hlapčiku, ki je bil tudi v izbi, jima zjutrej pot skozi górje pokazati, in po tem jima vóši lahko noč.

Ko se dan napóči, jo romarja odrineta. Déček (ali fantič) je veselo za njima tekal, in iz postrežljivosti še obéma torbe nésel. Romarja

se za déčka nič kaj ne zménita, in jo molčé mahata po poti, ki je bila kmal nazdól, kmal nazgór. Ko prideta na verh stermiga hriba, kjer je bila steza ravniši, začneta med seboj po laško govoriti. Déček, ki ji je spremljal, je bil z Laškiga. Grajšinski so ga le Lenartika imenovali, ako ravno bi bil imé Leonardo, kakor so mu v njegovi očetnjávi rekli, raji slišal. Vitez Adalrik ga je uboziga sirótká iz usmiljenja na Nemško seboj vzel. Če se je tudi déček popolno némšine naučil, je vendar svoj očetovski jezik prav dobro znal. Tenko na uho vléče, in ravno jima hoče svoje veselje skazati, de svoj domovínski jezik sliši govoriti, ko ga njunih pogóvorov strah in groza spreleti.

Iz njune govorice je zvédil, de nésta prava romarja, ampak de sta se le takó preblekla, de jima ta kraj ni tako neznan, kakor sta právila; de sta zmed tiste tolovajske derhali, ki jo je bil vitez Teobald prav dobro opókal, in de vso svojo zlóbo vanj želita izpústiti; in de mislita v podobi pobožnosti se v njegov grad perhlíniti, in ga prenočíša prositi, de pa po nôči mislita vstati, njega z ženó in otrokam in celo njegovo družíno pomoriti, grajšino obropati in zažgati.

Ko Sokólovo med dvema gójzdnatima gorama v nezmerni dáljosti uglédata, pravi starši razbojnik z imenam Lupo svojimu tovaršu Orzotu: „Lej ga pléntaniga gnjezda, kjer un zlodej prebiva, ki je toliko naših tovaršev na moríše spravil. V nar strašnejših mukah (ali martrah) mi móra to s svojo smertjo plačati. Zvezala ga bova, in v plaméni njegove grajšine živiga sožgala.

„To delo je pa vendar grozno nevarno“, reče Orzo, mlajši tolovaj. „Če se nama skazi, se nama bo terda godila. To de zakládje, ki jih je vitez na kùp spravil, so tólike prederznosti vredni.“

„Ga pobiti,“ pravi kervoželjni Lupo ves serdit, „mi bo véče rádot, kakor mu celo njegovo bogastvo pobrati, ako ravno se ga ne bom branil. Le ta naj se nama po sreči izide, in bova dosti bogata. Potlej bova opustívši najno rokodélstvo mirniši življenje si izvolila. Ravno mi je nekaj prav záliga na misel prišlo. Nar lepši vitezove oblačila si bova izbrala, in jih oblékla. Ti boš nòsil njegov zlat ogarljáj, in jest njegov viteški križec, v kteriga so biseri vdelani. Po tem bova ubégnila v daljno deželo, kjer naji ne poznajo, se bova velíka gospoda délala, in od nahranih zakladov veselo živela.“

„To je vse práv,“ reče Orzo; „pa ne vé m kakó, vendar me nekaka britkost nahaja.“

„Kaj britkóst!“ pravi Lupo. „Ali ni vse dobro oglédano in pogovorjeno? Ali némava v tem kraji dovolj pomagavcov? Berž ko bova na okni romarske izbe tri sveče peržgala, nama bo sèdem hrabrih, krepkih korenjakov na pomoč prišlo, ki že davno slednjo noč na to znamenje pázijo. Té bova potlej skozi vertne vratica, ki se znotrej lahko odpró, na dvoriše spustila. Njih eden vé za vse grajšínine mostovže, stanice in obóke, ravno kot za svojo hišo. Devetéro nas bo vsaj zamóglo nékaj spijócih ljudi poklati. Serčnost veljá! Gotovo se bo srečno izšlo.“

Dobriga Lenarta nad témi strašnimi naklépi groza obide; tode se dela, kakor bi njuniga jezika ne umél. Za njima gredé cvetlice in zelí

terga, ter na list pésmico žvižga. V serci pa milo k Bógu zdihuje, de bi mógel naklépe hudobnežev ovréči. Tudi je sklenil, ju do Sokóloviga sprémiti, in vitezu vse razodéti.

V tem, ko se tolovaja še marsikaj pogovarjata, kakó de bota svoj naklèp speljala, se starji na ozki stezi spodtakne, in bi bil skorej v nék prepad telébnil. Padóč vender na nékim ternji obvisí. Ternje mu romarsko oblačilo odpnè, in Lenart ugleda, de ima pod černikasto halo škerlatast jópic in svétel žezezen oklèp. Tudi ostro bodálce mu odletí. Pa déček se dela, kakor bi nič ne bil vidil. Stari hudobnik bodálce berž skrije, halo zapnè, in se večkrat po strani z órlovjim pogledam v plašniga déčka vzrè. Do strašniga brezna zdej prideta, v kteriga globočini hudoúrník šumí, ki se je od dolziga dežévja zlò narastel. Dvé z germíči obrašene skáli sté od obéh strani nad potokam moléle, in dolga, ozka jelka le po zgornji pláti malo obtesana, je bila v berv čez-nj položena. Stari razbojnik po laško reče svojimu tovaršu: „Bi znalo biti, de bi bilo otročè zaglédalo, de sim oboróžen, ter bi se mu to ne zdelo kaj prida. Ko čez berv pojde, ga bom pehnil, de se bo v brezno zvernil. Potlej sva na terdim“.

Ubogimu Lenartu vsi udje oterpnejo. Več stopínj od nevarne bervi obstoí in reče: „Čez to berv si pa ne upam; me že zdej omótica nahája“.

Stari razbojnik mu pa reče: „Nič, nič se nikar ne boj, déček, le sem pojdi, te bom čez prenèsel“. Stari hudodélník z razpetima rokama gré proti Lenartu, de bi ga zgrabil. Tode Lenart tarnáje in vekáje spred njega beží, in je bil že perpravljén v germovje skočiti, če bi mu to-

lovaj preblizo peršel. „Oh“, zavpije deček ves v trepéti, „pustite me per miri! Sej bi se lahko obá čez berv prekucnila. In naj tudi srečno tje pridem, kakó bom pa spet nazaj peršel? Pustite me domú. Sej vam zdej ni več tréba vodníka. Ker ste na stezò peršli, in že ni deleč do Sokoloviga, ne morete zaiti.“

Mlajši tolovaj je déčkova britkost le strašni bervi perpisal, ktere ga je bilo samiga groza, in po laško reče: „Koj tú le dôli naj se zvernem, če je ta tráp kaj zagledal, in ako bi bil tudi tvoj oklêp in tvoje bodalce vidil, kaj si to çè? Najniga jezika vsaj ne umé, torej ne vé, kaj sva sklenila. Tudi bi njegove otroške kvante nikomur ne bile mar, ali vsaj bi se malokdo za to zmenil. Pústi ga, pústi, uboziga bébčika!“

„No, naj pa bo!“ reče starec. „De si sva pa gotovši, berv poderíva. Potlej naj ta trápež vse vé, ako çè; najnjiga dela vender ne more overniti. Tam le je Sokólovo. Veliko ur ob potóki ni nobeniga mostú čez-nj. Práv nemogoče je, poročilo sem pernesti, prédin svoje delo dokončava.“

Razbojnika vzameta svoje torbi, pustitá dečka stati, ter jo usékata čez berv, pa ne de bi ga bila za sprémljanje zahvalila. Ko čez prideta, Lupo po nemško zavpije: „Déček, imaš prav, to je nevarna berv, od starosti je trohléna in na pol že sognjila. Tú si človek ni življenja svést. De se kaka nesreča ne perméri, jo bova razderla. Ljudjé bodo že terdniši napravili“.

Tolovaja ozko bruno v vodo spustitá; z velikim hrupam je v prepad telébilo, in deréci potok ga je serdito seboj gnal. Kakor hitro sta se obsémljena romarja za néko pečêvje skrila,

ob katerim se je pot ovijala, se Lenart v ték spu-
stí, in letí na vso moč, de bi nevarno poročilo
svoji milostivi gospé pernésel, ker sicer krog in
krog za nobeniga človeka ni védil, de bi mu bil
grozovíto skrivnost brez skerbí môgel zaupati.

IV.

Gospá Rozalinda na Visókim v svoji grajšini
pač ni mislila, kólka nesreča njeniga varha, bla-
ziga Teobalda, čaka. Gospodična Hema je vedno
le od lepíh romarjevíh pripóved govorila, in je
mater vùn in vùn opraševala od obljubljené de-
žele. Vse mirne sté po dnevi svoje dela oprav-
ljale. Proti večeru, ko solnce že ni takó per-
pékalo, in je hladna sápica pihljala, sté šle z
gradú v dol svojíh njiv ogledovát. Vsa póljšina
je lepó rastla. Po nekteríh njivah je klasovje
že rumenélo in obilno žetev obétalo; nektére s
póznim lanam vsejane je víšnjevo cvetje prelepo
zaljšalo. Mati in hči sté se tega še tóliko ve-
selile, ker jima je bila lastína kakor vnovič
podarjena, in sté Bogá še serčneji hvalíle za
njegov obilni blagodár.

V hípi perspé Lenart, ki je romarja spré-
mil, ves preparjen in zasôpen. „O milostiva go-
spá“, zakričí in sterne roké, „to je pa vender
strašna rěč! una dva možaka nésta romarja,
ampak razbojnika in morivca. Viteza Teobalda
z vso družíno vred mislita umoriti, njegov grad
obropati in požgati.“ Déček je bil takó oslavljen,
de ni môgel dalje govoriti. Pod hruško omahne,
ki je bila per poti, začné pojémati, skorej omedlí,
ter je dolgo terpelo, prédin je zopet zamôgel
govoriti.

Rozalinda in Hema se od strašnega poročila komej zavéste. „O nebeški oče!“ mati zavpije, „kakó grozoviten naklêp je to! O preblagi moţ — in ljubeznjiva žena!“

„In dobra Neţica!“ reče Hema trepetáje, bleda kot merlič. „Oh, če je ona s svojimi starši umorjena, jest žalosti poginem!“

„O Hema,“ ji reče mati, „jáderno têci v grajšino! Jest bom s spêhanim déčkam koj za teboj peršla, kakor hitro zamorem. Têci na vso moč in družíno skličí. Konje naj zasédejo in na Sokólovo jáhajo, de dobre ljudi nesreče opomnijo. Dirjajo naj, kar morejo, če nam tudi konji poginejo.“

Hema je po stermim hribi takó berzno in urno hitéla, kot divja koza, in pride do grajšinskih vrat. Na njeno sklicovanje so domači vsi plašni na dvoriše pervréli. Hema jim ob kratkim pové, v kolikšni nevarnosti je Sokólovo, z ognjem in mêčem biti pokončano. Pričujoči se zavzamejo, se hudújejo nad romarjema, in tarnajo, ravno kakor bi njih grajšina gorela.

Čez nékaj časa pride Rozalinda, in stopi z Lenartam, ki ga je gredé bolj na tanko po okóljšinah oprášala, na dvoriše. „De brez dela tú stojitè in plákate!“ zavpije. „Zasedite konje — podvízajte se — rešite!“

„To je nemogoče, milostiva gospá!“ pravi hlévar ranjciga viteza, siv starčík. „Una dva zlodja sta že predeleč naprej. Gotovo že ene ure več némata do Sokóloviga. Le pomislite, de imamo po voznim poti petnajst ur tjékej, in de se že mračí. Kdo bi zamógel dolgo od déžévja skažéno pot v terdi nôči takó naglo storiti? Z nar izkrišim konjem bi si komej upal pred

zôram na Sokólovo prijahati. Naše stare kljúseta pa za ježo še nič ne veljajo, in naši vojskni konji so bili koj po smerti ranjčiga viteza prodani. Po celim kraji, kakor je dolg in širok, nésim v stani konja dobiti, de bi ježo le do pôli poti môgel prestati.“

Blága žena stoji z nad glavo sklénjenima rokama. Milo se vzrè v nebó, in solzé se ji uderejo po licih. „Ni li nikjér nobene pomoči, kot per tebi, o Bog!“ zavpije s povzdvižnjenima rokama. „Usmili se vsaj ti blazih ljudi, ki so se mene takó ljubeznjivo usmili! O Hema — môli, môli, de bi Bog naklèp hudobnikov overnil!“

Hema sklenivši roké moli z zalitimi očmi: „Ljubi Bog! pomagaj jim, kakor so tudi oni nam pomagali.“ Vsi Grajšinski po dvóri sklenejo roké, in svojo molitev z njeno združijo.

„O ljubi moji,“ jih mati spet ogovori, „desiravno je težko in skorej nemogoče, do polnoči na Sokólovo priti, pa vender le poskusite! Ena beseda bi utegnila vsim življenje otéti. V hipi vse obvisi! Ko bi le Lenart ne bil takó spéhan, in od prenagle hoje skorej bolan, berž bi tékel. Martin“ pravi nékimu mladimu hlapcu, „saj si ti tudi urnih nog, se pa ti napravi, saj ima pésec trikrat krajši pot. Sto zlatov ti bom podarila, če še o pravim časi na Sokólovo prideš.“

„Po nóbeni ceni tega nésim v stani,“ reče hlapec. „Kdo bo v terdi nóči ozke steze skozi górze najdel, in bi se desetkrat v brezna ne prekucnil!“

„Pa še edina berv čez réko,“ reče Lenart, „je poderta. Človek bi môgel perute imeti, de bi tjekej peršel.“

„Perute!“ zavpije Hema, in veselja se ji oči zablisketajo. „Zdej sim si nekaj domislila, kakò bi zamògli na Sokólovo poročilo poslati. Vitez Teobald mi je rekel, de naj s perviga golobčika dobro zapiram, sicer bo berž nazaj letel. Bódi si še takó deleč, je djal, za terdno vém, de bi pot našel. Torej golobu pisemce na vrat obésimo, in gotovo ga bo kmal na Sokólovo pernesel.“

„Bog ga bodi zahvaljen!“ reče mati: „mišlim, de je našo prošnjo uslišal. Hema, to misel ti je tvoj dobri angeljce vdihnil!“

Hema prec skóči po golobčika. Mati hití v svojo stanico, ter spiše poročilo na majhen list. Po tem listek terdó zvije, in ga pervéze na rudeči ogerlín, s katerim je bila Hema goloba ozaljšala. Hema, sprémljena od svoje matere, od stariga hlévarja in vsih pôslov, na to nese goloba na plano pred grad, in ga spustí. Golob visoko zletí v sinji zrak, se giblje nekaj časa semtertje, in ko bi trenil, se z hitéčima perutama na ravnost proti Sokólovimu požene. Vsi Grajšinski se radújejo, in hvalijo srečno misel gospodične. Vsi sprémljajo goloba s sto in sto dobrimi željami in perserčnimi molitvami. Nikoli nikjér ni nobena barka z zlatnino otovórjena med tóliko gorečim blagrovanjem odrinila.

Gospá Rozalinda in gospodična Hema ste bile pa vender v neznanih skerbéh. „Ali bo golob pač peršel na pravi kraj?“ reče mati. „Če bi kaki ropni ptici v kremplje perletel — če bi dolziga letú ne prestál in bi se zapôznil — če ga na Sokólovim ne zagledali in na vpustili — kólikšna nesreča bi bila iz tega!“ Mati, in hči se usédete k oknu, skozi kteriga se je na So-

kólovsko stran vidilo. Z hrepenečimi očmi v vedn̄ serčni molitvi gledate proti tistimu kraju. Neizrečena britkost ji obhaja. Komej si upate misliti, de jima ognjeno znamenje na nébi mora na znanje dati, ako golob s pisemcam ni tjekej perletel. Ne premaknete se več od okna, in v njune oči ni bilo spanja.

Polnoči odbije! strašen viháar buči skozi log, krog in krog Sokóloviga vse terda tma pokriva. Pa groza ju prešine, ko se od tiste plati začne svetléti. Obé trepetate in mólite. „O Bog,“ zavpije Hema, „plamen že šviga na kviško — zmiram više in više! Poglejte, kakó ga piš po strani perpoguje!“ Mati in hči sté skorej omedléle. Tode k svojimu velikimu veselju sté kmal svojo zmoto zaglédale.

Dozdévni plamen je bil le zadnji krajic lune, v hlápnim zraki z ognjéno svetlobo vez-hajóče, ki je serpu enaka nad daljnimi hribi viséla. Ostanete per okni; pa čisto nič se ne vidi tiste neznane zarje, ki se po nóci na nébezi prikaže, kader v daljnim kraji gorí. Počasi se je vender jelo daníti — in z veseljem in serčno hvalo do Boga ste po prestani strašni nóci pozdravile prijazno jutrenjo zarjo.

V.

Rozalinda in Hema sté zdej za terdno védile, de hudobneža Sokóloviga nésta v pepél spreménila. Pa sté vender zmirej še grozno skerbéle, de bi se blazimu vitezu in njegovu ljubi družini ne bilo kaj žaliga permérilo. „O kaj bi pač dala za dobro poročilo od Sokóloviga,“

pravi večkrat Rozalinda. „Vsih svojih dragost bi se hotla vánati.“

„In jest,“ reče Hema, „bi ves svoj hránjeni denár z veseljem perdala.“ Tode, kar se je pretéklo noč na Sokólovim 'godilo, jima je bilo zdej še skrito, in družiga jima ni bilo počéti, kot poterpešljivo poročila perčakováti. S to pergodbo je bila pa taka:

Vitez Teobald, gospá Otilija in gospodična Neža so se pretékli večer veseli in brez skerbi k večerji usédli. Zahajóčiga solnca goréči zári sijajo skozi okrogle okna, in razsvetlújejo starovito obédnico. V tim napové služabnik dva romarja. Vitez jima ukaže dobro postréči. „Pojédi,“ reče, „bom z njima govoril. Potlej bota góri prišla, in nam od svojiga popotvanja pripovedovala. Zdej jima pa pernesite verč vina, de bota zgovórniši.“ Služabnik gré, in Neža se že veseli zalih pripóved. Kdo bi si bil mislil, kólikšna nesreča jim je zagrožéna!

Ko ravno práv veseli vkupej sedé in kramljajo, Neža nanagloma z zavzétjem zavpije: „Joj, moj golobčik!“ Rés je bil z raspétima perútama pred oknam, in je na-nj kljuvál, ravno kakor bi prosil, de bi ga vpustíli. Neža okno odprè, in berž ji golobčik na ramo zletí, in se ji prijazniga dela. „Dète vender kakó lép rudeč ogerlín ima,“ reče mati; „in tù clò zvit listek visí, práv menim, de je pisemce. Kaj si otroci še domislíjo.“

Vitez list ogleduje in bere napis: „Naté-gama brati“ — „No,“ reče posmehljaje se, „to si bo pa že prava hitrica! Razvijte list, vanj pogleda, in obledí. „Oče nebeški,“ zavpije, „to je neznáno!“ — „Kaj pa je?“ rečete mati in hči

vse ostrašene. Vitez jima bere: „Preblagi Gospod! Romarja, ki necój k Vam prideta, sta razbojnika veliciga od vas premáganiga trópa. Starjimu je imé Lupo, mlajšimu Orzo. Pod romarsko obleko imata oklepe in ostre bodalca. Necoj sta sklenila, Vas, Vašo ženo, gospodično Nežo in vse domače pomoriti, Vaš grad obropati in zažgati. Z Vašo viteško obleko, z zlaticm ogerljajem in križem v kteriga so biseri vdelani, ozaljšana mislita še več ljudi prekániti. Še sédem hudobnežev v tistim kraji čaka pogovorenjiga znamnja, treh luč pod oknam romarske izbe, de bi skrivši peršli v grad jima pomagat. Tolovaja jim hočeta skrivaj vertne vratica odpreti, ter jih vpustiti. Bog daj, de bi golob srečen do Vas peršel in de bi bili vsi otéti. Vam drugači le to na znanje dati, ni bilo mogoče. Hitro hitro jézdica pošljite Vaše rešenje povedati — Vaši hvaležni Rozalindi!“

„O Bog,“ reče mati ganjena, „kako prečuden si ti! Golob je nebešk poročnik, kakor nekđaj Noetov golob, ki je oljko v barko pernesel. O Neža, klečé zahvalimo Bogá, kot uni pobožni ljudjé v barki. Ravno takó čudno nas otéva!“

Tudi vitez se na koleno spustí, ter reče s sklénjenima rokama v nebo oziraje se: „O Bog, tebi bodi čast in hvala!“ Po tem reče svoji ženi in svoji hčeri iti v drugo stanico, déne na-se svoj oklep, in zapové dvema terdníšima konjnikama perpravljenima biti.

Na to da romarjema véditi, de naj góri prideta. Stopívši v stanico se mu grozno ponižno perklanjata, in Lupo začne práv sladko in z nezmerno perljudnostjo govoriti: „Preblagi gospod

in vitez! Davno prideva z Visociga, in sva poročnika stotójniga prijazniga pozdravljanja. O kako sva pač srečna, de možà po celim svéti slovéciga v oblicje poznavà, kteriga vsi zaterti, vse vdove in siróte spoštujejo, in kteriga pobožna Rozalinda svojiga blaziga varha ni móгла prehvaliti in dovolj povzdigniti! Kakó bogaboječà je pač ta gospá! Kóliko časti je nama nevrédnima skazala! in kako ljubeznjiva gospodična je njena šibka hči Hema! Angeljčik je potoke solz prelival, ko sva od svojiga pobožniga romanja pripovedovála. Tode še cele ure bi imela vam in vaši častiti družini od Visóciga dôsti praviti. Zdej vam pa le to še poročivà, de se mati in hči in zlásti perljudni golobčik vsi práv dobro počutijo.“

Vitez Teobald je bil s tem nezmernim perlizovánjem, kteriga je bil sit do gerla, še bolj razkačen. Vender se še zderžuje, in ji reznó pa mirno vpraša: „Kdo sta?“ „Uboga romarja“ mu odgovorità, „prideva iz obljubljene dežele, in greva v svojo očástvo, v Turingo, kjer sva rojena.“ „Kakó se pišeta?“ ji vitez na daljej vpraša. Meni je ime Herman,“ pravi Lupo, „in tù le mojimu stričku Burkard.“ „Kaj čtà na tem gradi?“ ji vpraša vitez. „Le prenočiša prósiva,“ rečeta perpogovàje se — jutri bova o petelínjim pétji vstala, in jo od tod odrínila. O pač se bojo domači najniga prihoda obveselili!“

„Lázeta!“ z gromécim glasam vitez nad njima zavpije. „Ni vama ime Herman in Burkard; ampak ti, stari hudodélnik, se pišesh Lupo, ti mladi malopridnež, pa Orzo. Nesta prišla iz obljubljene dežele, in nesta romarja, ampak razbojnika, morívca in požigavca. Turinško ni vaji

domovina, tudi Nemca nésta. Ne de bi preno-
 čiša iskala, ampak morit, rópat in požigat sta
 semkej prišla. Zdej se vama bodo vajne dela
 strašno utépale. Z méčem in z ognjem vaji bom
 ob življenje perpravil. De vidva bota mojo vi-
 teško obléko, moj križec in ogerljáj nosila! Hlapci,
 potegnite znad ju njune goljufne oblačila, de v
 svojih lastnih ostaneta. Odvzemite jima orožje,
 denite ji v železje; ter ji versite nar spodej v
 stolp.“

Hlapca ji zgrabita, in znad ji potegneta ro-
 marsko obleko. Tù se jima oklepa posvétita. „O
 gerda hinavšina,“ pravi vitez, „po vídezi po-
 božnosti bogabojéče serca takó ogoljfati! Ze ta
 prederznost je smerti vredna.“ Na to sta bila
 križem vklenjena in v stolp veržena.

Ko sta obá že v stolpi, reče mlajši: „Le
 temu se čudim, de vitez vse takó na tanko more
 véditi. Še clò to vé, kar sva se le po poti po-
 govarjala, de misliva njegovo obleko nositi in
 se zanaprej viteza delati. Pa ne, ko bi bil de-
 ček najin jezik umèl in naji izdal?“

„Tù bi bil mogel skozi grajšinino okno per-
 letéti,“ mu stavec odgovorí. „Sim dobro pásil,
 in grajšininih vrat nesim iz oči spustil. Živiga
 človeka ni bilo čez gibljívi most, kar sva tukej.
 To ni nikoli po pravici! Vitez ima zavezo s
 peklenskim.“

Stari hudobnik je takó obdivjál, de je viteza
 prestrašno jel preklinjati. „Ta grozovinski Teo-
 bald,“ pravi s pénastimi ustmi, „je sam kriv
 vse najne nesreče.“ Terdovratni Lupo le ni ho-
 tel spoznati, de se je sam s svojimi hudobijami
 nesrečniga storil.

Orzo, mlajši razbojnik, se je pa jel jokati in plákati, in starcu očitati. „O de bi tvojimu nagovárjanju ne bil verjel!“ je rekel. „Zlate gradí si mi obéтал, in zdej me nar zasramljivši smert čaka. Zmirej si tajil, de so najne dela pregrešne, in de Bog hudobije na unim, in velikrat že na tem svéti prestrašno kaznuje. Pa nék znotranj glas mi je vse drugači pravil, in mi zažugano kázen napovedoval. O bi bil pač ta glas slušal! Címú so mi zdej vsi narópani zakladje? Bi se bil od nar slabšiga dela, od drevarije ali vóžnje pošteno preživil, in si čisto vést ohranil, kakó srečin bi bil memo svojiga sedanjiga stanú! Tode zdej me je roka nar višiga sodnika, ki nar skrivniši hudobije vidi in kaznuje, zgrábila in v to strašno ječo pehnila. Na tem svéti me bo kmal konec. Ako bi vsaj na unim svéti milost zadobil! O bi bila pač najna kázen sléhernimu v svaritev, de naj se od poželjivosti do bogastva in slasti nihčè ne da v greh in hudobijo zapeljati, de se v brezno tólikšnih rév ne pogrézne, ko jest!

Grajsinski vojaki pa so imeli na vitezovo povelje še nékaj družiga opraviti. Koj ko se tma storí in zvezde na nočnim nébezi že migljajo, postavijo tri goréče sveče pod okno tiste izbe, ki je bila po navadi romarjem in drugim poštenim popotnikam v prenočiše odkazana. Po tem gré vratár, na kteriga razumnost se je vitez zanesel, s sédem vojšaki na dvôr, in preží per vertnih vraticih, de bi tolovaji peršli. Dolgo jih zastonj čaka. Polnoči odbije. Luna pride iz zagórja, in obsvéti verh stariga stolpa. Hlapci so zavolj tega vsi nevoljni. „Zdej bo ves naš trud

prazen,“ pravijo; „slodji nas bojo berž spoznali, in nam usli.“

„Nékaj sim si domislil,“ reče vratár, „de jih bomo gotovo v pest dobili.“ Jaderno gré, pa prec spet pride. Romarsko oblačilo je oblékel, in klobúk z ostrigami obtaknjen si na glávo djal. „Takó le,“ pravi, me ne bodo spoznali; vi se pa za steber k zidu ustopite, de vas ne bodo prenaglo zagledali.“ Zopet so jih z nevoljo čakali.

Čez malo časa nékaj na vrática poterkljá. Vratar tiho odprè. Tolovajev eden stojí pred vrátici, ga misli v prebléki svojiga tovarša, ter mu reče na skrivnim: „Ali smo práv peršli?“ „Práv, práv!“ mu odgovorí vratár ravno takó skrivno; „le tiho bódite, in le vsi noter pójdite!“

Vsih sédem, drugi za drugim, se po perstih skozi vrata splázi. Zveplo in smolo so seboj nesli, in slédenj je imel meč pripasan. Ko so bili že vsi noter, vratár duri zaklene, ključ k sebi stisne, ter zavpije: „Zdej pa le!“

Per ti priči hlapci perleté, plánejo v razbojniko, in vsak se eniga polóti. Ko bi trenil, je že tudi vitez ves orôžen in od več hlapcov z gorécimi svetíli in blišécimi mēči sprémljen, na dvóri. Temna noč se je nanagloma v béli dan spremenila. Razbojniki so bili strahú skorej iz uma. Še časa néso imeli, de bi bili mēče potégnili. Brez veliciga truda so bili premagani, v želézje djani in v ječo verženi, de bi plačilo svojih hudobíj prejéli.

„Taká le,“ pravi vitez, „se vsacimu godí, kdor hudodelstvo uganja, in kdor koli svojimu bližnjimu jamo koplje, se poslednjič sam vanjo zverne.“

VI.

Na Visókim sté gospá Rozalinda in gospodična Hema še zmirej s hrepenenjem in z britkostjo od Sokóloviga poročnika perčakovale. Hema je vsako uro po desetkrat po kamnitnih stopnicah k čuváju hodila gledat, če še ni nobeniga konjnika, takó de se ji je že tma jela pred očmi delati. Ko poldne že mine, in še ni nobeniga jézdica viditi, mater in hčer vnovič velika groza obide, in slednja ura jima je takò dolga, de mislite, de je ne bo konec. Proti mraku, ko je bila Hema spet v stolpi, po céstici, in na grad kaže, voz od več konjnikov sprémljen iz loga perderdrá. Hema se spustí po stopnicah, in vsa v veselji reče materi: „Samí gredò! Gotovo so!“ Mati in hči se urno zasúčete, in tečete z gore jim malo naproti.

Vitez Teobald, njegova žena in hči so se že, prédin se je dan zazôril, na pot napravili, de bi jima samí veselo novico svojiga srečniga rešenja pernesli in ju zahvalili. Vitez Teobald, kakor hitro Rozalindo in Hemo ugleda, skóči z konja — in gospá Otílija in Neža stópite z vozá, ju prijazno pozdrávide in takó perserčno zahválite, de ni izrêči. Vsi so se jako veselili, in so jo vpraševáje in perpovedováje péš proti gradu mahnil.

Večer svojiga srečniga s-hoda po tólikšni nevarnosti so z veselico obhajali. Vsi so bili práv dobre volje in so se vedno od té zgodbe pogovarjali. Tudi Lenart, ki jim je per mizi strégel, je mogel čisto vse povedati, kar sta razbojnika med sebój govorila. Práv rad je to storil. Zlásti je na tankò perpovedovál, kakó je per tistim

prepádi mlajši tolovaj zanj prosil, de bi ga starac v vodo ne vergel. „Za tega voljo,“ reče Lenart, „bi pa tudi jest zdej za nesrečniga človeka prosil. Ker je boljših misel, bi mu pa vender kaznen malo zmanjšali.“ Vsi so dobrimu děcku práv dali.

H koncu pojédine vitez Teobald prime sreberni kozarec, in reče: „Gospodična Hema, Bog vas žívi! Vaši srečni misli, golobčika poročnika narediti, Sokólovci hvalo vémo, de nesmo pod razvalíno pogorele grajšine zakopani.“

„O ne, ne,“ pravi pohlevna Hema, in ruděčica jo obide, „Nežina prijaznost, de se je uboziga golobčika usmilila, in njena dobrotljivost, de ga je meni podarila, je storila, de se je ta prigodba takó srečno iztekla. Njéj gre čast.“

„Hvala Bogú“, reče Rozalinda, „de smo starši z vama oběma dovoljni. Pa, dekliča, zató se nikar ne prevzemíte! Lejte, ubogi sirótek Lenart, ki je iz hvaležne ljubezni do najnih dobrotnikov ves zasôpen in preparjen domú pertekel, je brez priměre več storil, ko vidvé.“

„Resnično,“ pravi vitez Teobald, „práv imate!“ Vina nalije v svojo sreberno kúpico, ter děcku napije rekoč: „Mozíti Bog!“ mu jo podá in reče: „Pí na naše zdravje! Ti mi imaš kdáj moj opróda biti; ker tvoje zvesto sercé te blaziga dela, in ti na to pravico daje.“

Otílíja pravi: „Tudi dobrimu, usmiljenimu Adalriku se spodobi hvaležna solza! Ako bi ne bil uboziga děčka milostljivo sebòj na svoj grad perpeljal — kakšna bi bila zdej z nami?“

„Rés je,“ reče Hemina mati, „dobrota, ki jo je moj ranjki Adalrik ubozimu sirotku skazal, nama je po vaši rešítvi, ki naji tóliko veselí,

kakor bi se bila nama pergodila, stotéro pover-
njenja. Ali se je pa vitez Teobald proti meni in
moji Hemi, ki je tudi brez očeta, menj blago-
serčno obnesel? Njegova milost, s katero naji je
sprejél, in se zoper najne nasprotnike za naji
potegnil, ni brez plačila ostala. Njega, najniga
rešenika, je Bog zopet réšil. Ravno takó je on,
zvésti povračévavec vsiga dobriga, dobrotljivi
Otilii in prijazni Neži njuno ljubezen do naji po-
vern timer. Njemu bodi čast in hvala!“

„Gotovo“, sklène vitez, „Bogú gré, kakor
vselej, tudi zdej perva hvala! Milostivo se je na
nas ozerl, in je po nedolžnim golobčiki velike
in čudne reči nad nami storil. Njemu bodi večna
hvala! Torej pa tudi mi do blazih ljudi ne bódimo
nehvaležni! Kar moj meč ni zamógel — mojo
lastno grajšino zoper zvjíáčine in prekánjenost
pokončanja obvarovati — to je gospodična Hema
z golobčikam speljala. Tudi žene, še otróci so
v stani veliko dobriga storiti, če so blaziga sercá,
in če le v Bogá zaupajo, kakor Rozalinda in
Hema. In ker bo gospodična Hema to grajšino
enkrat v lastino dobila, in ker je v svojih otroč-
jih létih brez meča cesarstvu mejsko terdnjavo
ohranila: bom cesarja dovoljenja prosil, de bo
smela beliga goloba z zeleno oljko v svojim gerbi
(ali grajšinskim znamenji) imeti.“

Otilija mu reče: „práv lepó si si to zmisлил,
in moraš tudi izpeljati. Pa tudi jest bi rada Hemi
néko veseljce storila“. Pomigne svoji hčeri. Neža
gré vùn, in v kratkim golobčik noter perletí.
Neža ga je bila v jérbasčiki seboj pernesla;
tode svoji prijateljici tega ni bila povédala. Go-
lobčik se usede na Hemino razpéto rokó. K
Héminimu veselimu zavzétju je imel zlato oljko

z zlatimi perésci v kljuni. Otilija pa pravi: „Zlata oljka, lepa podoba rešitve iz nesreč, vam bodi, ljuba Hema, známnjiče naše hvaležnosti. Moja ranjka mati so mi jo enkrat podarili, in jest sim jo nékdaj namesti igle v lasé vtikala, v kar je tudi naménjena. Ko so mi pobožna mati oljko dali, so mi to lo pésmico povédali, ki se je v téj zgodbi práv lepó spolnila:

V nesreči le k Gospodu perbežimo,
 Ko Noe se na njega zanesimo —
 In réšil nas bo vsih nadlóg
 Predobri in mogočni Bog.

B. Kanarčík.

I.

Tisti nesrečni čas Francostva, ko je bil stari kralj raz prestola pahnjen, in mnogo plemenitih družin v nar veči revšino bilo zakopanih, je unkraj **Rena Erlavska** družina živela. Erlavski gospod je bil preblag, zal mož, njegova žena dobra, ljubeznjiva gospá, in njuna otroka, **Karl** in **Lenka**, sta bila žive podobi svojih staršev. Kakor hitro je tisti strašni pùnt vstal, zavoljo kteriga je bilo po celi Evropi tóliko kerví in solz prelito, se je **Erlavski** iz vélikiga mesta na svoje nar odročniši posestvo med **Renam** in **Vogeškim górzjem** preséлил. Tukej na svojim gradi, ki je bil z vasjó mu podložno vred s skalovjem, z nógradi, žitiši in z rodovitnim drevjem obdán, je ločen od svétovnih homatj s svojimi v miri in tihóti živel. Njegove podložnike, ki so v njem svojiga nar večiga dobrotnika čestíli, in ki so ga sicer le kake tedne v léti vidili, je grozno veselilo, de ga imajo zdej vedno med sebj. Neizrečeno véliko dobriga jim je storil. Okóljšina je bila vertu enaka; pa blagi mož jo je v raj spremenil.

Dobri oče se je srečniga štél, de je tù utegníl učenik biti svojih otrók. Nar slajši ure so mu bile tiste, kadar ju je bogočástva učil. Za terdno je bil prepričan, de le bogoslužnost zamore človeka v resnici zmodríti, mu pravo vrednost dati, ga osréčiti in v nadlogi in smerti potolažiti. Blága mati, ravno od teh misel navdana, je bila per

tem nauki vselej pričujoča, in je tudi iz svojiga občutljiviga, pobožniga srcá časi kako prilično besédico perstavila. Posebno zde, ob časi tólike nevarnosti, je oče v živo govoril od božje previdnosti in od zaupanja v Bogá. Kadar se je mati v svoja otroka vzerla, ki bota na tem zmámljením svéti živela, in kadar je misel v božjo ljubezen, ki vse vodi in vlada, njeno dušo prešínila, ni móгла uderžati solz žalosti in veselja, in njene besede so imele moč in življenje v sebi. Kar je takó le iz serca prišlo, se je tudi serc prijelo. Dobra otroka sta práv pazno poslušala, in večkrat so se jima bistre solzé v očéh utrínjale. Per vsih nevarnostih, ki so bile krog njih, so bili starši in otroka dobre volje in veseliga srcá.

Mem nar téhtniši rečí, bogočástva, je oče otroka v vsih družih potrebnih in koristnih znánostih podúčil; pa tudi ni opušal, ju v tem súriti, kar je le v lepóto, in človeško življenje slajša. Per tem je pa še práv dobro znál na klavír brénkati, in je takó lepó pél, de mu ni bil nihčè kos, kot le njegova žena. Zató je maliga Karla učil na klavír brénkati, krotko Lénčico pa péti.

Nék obláčin, strašen večer proti koncu zime so oče, mati, Karl in Lenka v topli razsvetljení staníci ob zalim klavírji sedéli; ker so se létní čas zvečer po navadi z godbo (ali muziko) in pétjem oveselováli. Oče je za otroka nalas pésmico zložil, lahko lepo vižo perstavil, in jo takó na klavír perménil, de je déček s svojimi perstíci brez težave prebírál. Mati tega še nič ni védila; otroka sta ji hotla s pésmico nenádjano veselje storiti. Ko je mati s svojim prečístim glasam nekaj lepíh víž odpéla, ki jih je oče ljubeznjivo

z brénkanjem sprémljal, reče: „No, Karl in Lenka, pokázita svoje umétnosti!“ Karl se usede h klavirju in ga začne prebirati; Lenka pa s svojim tenkim glasam stráhama, pa prelepó to le pésem zapóje:

Vsih zlégov na svéti
Se nič ne bojím;
Pe^ř našim Očéti,
Vém, moč zadobim.

Se tréskanje sliši,
Vetróvi bucé; —
Potihnejo piši,
Ko Bog zapové.

Če tudi razmêče
Gospód vso zemljó —
Moj duh ne trepéce,
Se vzira v nebó.

V vsim Bógu se vdati,
Je prava modróst;
Kdor to čè spoznati,
Bo našel blagóst.

Neskončna dobrotá
Je Bog do ljudi,
Zató mi britkotá
Sercá ne kalí.

Mati je bila té perve pesmi svojih ljubih otrók zló veséla. Nobeno soglásje na kraljevím dvóri ji ni tóliko rádosti storilo. S solzními očmí je objéla svoja otroka. „Bog“, je rekla, „ki vaji je dosléj vároval, vama bo tudi v prihodnje mogočen zavétnik“.

Per ti priči se duri stanice rasodpró, oróžene ljudske straže po vojáško napravljene va-njo

perdivjajo, voditel pokaže ukaz, blaziga očeta vjeti, ter ga popadejo brez izgovora, in berž ima v méstno ječo odpelján biti. De s kraljem derží in de je sovražnik svobóde ali prostósti, mu povelje očita. Mati se verže k nogam terdimu možú, ki je s černimi, bistrimi očmi, z začernélimi po čeli raznesenimi lasmi in po licih ves obrašen terdovratno pred njo stál. Sterne roké; vroče solzé ji tekó po njenim, strahú blédim obrazi. Tudi otroka, povzdigováje svoje šibke ročice, milo prósita, de bi jima očeta ne odvzeli, Solza solzo pobija, in od plakanja ni kar besedice iz nje. Tode vse je bilo zastónj. Še do jutra ali vsaj eno uro počakati, mu ni bilo perpušeno, de bi nékaj potrebnih rečí za žalostno prebivališe v jéči perpravít. Per tem ostane. Prec je mogel od njih; pa ker ga je mati jokáje in tarnája objela, in ker sta se otroka njegovih kolén oklenila, jim je bil s silo iz rok iztergan in odpelján.

Plákanje matere in otrók ni izrêči. Vojáki jih ne pusté iz staníce, de bi se ta prigodba povasi, v kateri je Evlavskiga gospoda vse ljubilo, preneglo ne razglasíla. Materi se strahú koléna gibljejo. Jokáje, z nad glavo sklénjenima rokama in z zalítimi očmi v nebo vzerta sedí na stóli, in plakajóča otroka se k nji pértiskata. Pa blaga, pobožna mati se kmal spet zavé. „Preljuba otroka“, jima reče, „nikar takó naglo ne zgubímo zaupanja v Bogá. To veliko terpljenje nam je Bog poslál. Milost nam bo dodétil, ga z voljo prenašati. V našo srečo ga bo obrnil, in enkrat v veselje spremenil. Veselo in zaupljivo recímo: Gospod, izidi se tvoja volja!“

II.

Nesrečna žena si je vse prizadjala, de bi svojiga ljubiga možá otéla. Kakor hitro straža odide, v mesto hití. Gré do sodnikov, spríčuje nedolžnost svojiga možá, celo sosésko v príčo vzame, kakó tiho in samotno je živel, de se za svétovne homatíje zlò nič ni zménil, in de od njih še z nikómur ni govoril. Se verže sodnikom k nogam. Pa ni bilo drugáči, kakor bi bila kamnitim podobam govorila. Nobenimu ni sercá ganiła. Še svojiga možá v jéči obiskati, ji ni bilo pervoljeno. Cílo to je mogla slišati, de ima v nekterih dnéh kervavo smert storiti.

Ko čez tri dni domú pride, je bila grajšina od vojšákov obsédena. Njeniga premoženja so se polastíli, grajšino obropali in jo v vojšácnico prenáredili. Néso jé več vpustili, zatò se mora žalostna od tod podati. Tarna in joka se po svojih otrocib, ker nihčè ne vé, kam bi bila prešla. Vsa njena družína je bila razkropljena. O mraki je že bilo. Ne vé, kam bi se obernila, ali kje bi prenočíša iskala.

V tem jo sreča Rikard, njen stari, zvésti služabnik, in ji reče: „Ljuba, dobra, milostiva gospá! Nobene dôbe si néste svesti, de bi vas ne vjeli. V nevolji vam je nékaj beséd od vnebovpíjôče krivice in grozovitosti, od zatíranja v podobi svobóde uslò. Púntarji so vam té besede iz ust perstrégli in jih koj svojim napeljevávcam povedali. Drugáči se néste v stani otéti, ko v urnim bégi. Vas perkriti, je prenevarno. Možá ne morete rešiti; če tukej ostanete, si bote sami smert nakopali. Vaša otročíča sta v moji hiši. Le z menój pójdite! Svojimu bratu, starimu rib-

ču per **Reni**, sim že vse naróčil. Še necòj vas bom do njega sprémil, in on vas bo srečno čez **Ben** prepeljal. Takó le si bote vsaj življenje otéli“.

Pride na vás v hišo dobriga **Rikarda**. Pa nova žalost jé óndi čaka. **Lenka** je ravno tisti dan, ko je mati v mesto šla, strahú in britkosti zbolela. Bolezen jo je ta večer še bolj potláčila. Ubogo gospodično je huda merzlica tresla. Ni se več zavédila in še poznala ni matere. Torej je mati po vsi sili hotla ostati, de bi svojimu ljubimu bolnimu otroku sama stregla. Zdravnik, ki je bil ravno vpričo, ji to terdó prepové. „Bolnici“, pravi, „se ne bo nič več oboljšalo, ne bo se več zavédila; le mertvo si jo že mislite. Vaša vpričnost, milostiva gospá, bi otročiču nič ne pomagala. Vaša dolžnost je de samí sebe rešite“.

S pobitím sercam, z blédím obrazam in s solznimi očmí mati stóji per postelji svoje hčerke in se ne more od njé ločiti. Zdravnik jo s silnim nagovárjanjem lepó pod paz-ho prime, de bi jo preč peljal. Stóri dvé stopínjici proti vratam, se sačnè tresti, se zaberne z razproster-timi rokami, se okléne svoje hčere, in vsa obúpna reče z milim glasam: „Ljubi otrók, nikakor te ne morem zapustiti. Nič ne maram za svoje življenje. **S** teboj čém umreti“.

Stari Rikard in njegova dobra žena jo pró-sita s povzdignjenima rokama, de naj se berž berž na pot napravi, in obá ji za terdno obljúbita; de bota za bolno gospodično skerbéla, kakor bi bila njuna lastna hči. „Noč je že“, reče **Rikard**. „Le v temni nóči vam je mogoče ubéžati. Obotavljanje je nevarno, in zamore ne le vas, predobra, milostiva gospá, ampak tudi mene in mojo ženo ob življenje perpraviti; ker je po

zapóvedi slédenj v smert obsojèn, kdor bi po nòci kteriga pod streho imel, in bi gospóski ne povédal“.

„O moja ljubeznjiva Lénčica“, reče kláverna mati svoji hčeri, „ako ti na tem svéti s ničémur več ne morem postréči, ako bi s tem, ko bi tukej ostala, te le dobre, stare ljudí utegnila na moríše spraviti — ti pa pojdem v božjim iméni. Bog te obvári, preljubi angeljčik, le pojdi v prebivalíše mirú, kjer nedolžnost več ne terpí, kjer se ljubijóče serca več ne ločijo“.

Mali Karl, ki je zraven matere stál, prime svojo sestrico jokáje in tarnáje za róko rekoč: „Le vesela bodi. ljuba Lénčica, saj boš lép angeljc v nebesih. Tam ti bo bolje, kot tukej na zemlji, kjer moramo v tólikšnim strahi in v vednih britkostih živéti. Oh, kakó rad bi šel s tebój!“

Mati zdej poklekne k postelji svoje ljube hčere, in reče v nebó vzerta: „Tebi, o Bog, naj bo dana v daritev in tvoji milosti in tvojimu usmiljenju naj bo vsa izročena!“ Nató utihne — urno vstane — Lenko kušne — prime Karla za rokó — ter hití vsa v trepéti skozi duri in se vanjo več ne ozrè.

Erlavska gospá se zdej v bég podá. Zvestík služabnik je nekaj potrebnih reči za popotvanje spravil. Zló obložèn jo maha naprej. Uboga žena s kernirjem (ali zvézkam) pod paz-ho za njim gré, in ljubiga déčka, ki tudi cúlico nese, za róko pelje. Kar besédice ne spregovore. Velik piš ostane, in huda plóha perdere. „Ta vihár, to dežévje, ta neznana tma“, reče starčik natihama, „so zgolj božje dobrote, ker nas preganjavcov várujejo. Ob jasni, svetli nòci bi nas gotovo zajašili. Takó se to, ker se nam strašno

dozdéva, vselej v našo srečo izide. Taka je z vsimi nadlogami, viharji in temnimi poti našiga življenja“.

Pridejo do hiše stariga ribča. Stópijo v sájnato izbo, v kateri je temna lučica berléla. Pošteni ribič ženo in dečka v svoji kóči serčno pozdravi. V tem, ko je z Rikardam čoln v Ren spravljal, je ribčevka gospej in dečku gorke juhe (ali župe), kruha in vina prinesla. Strahú in mraza prevzéta le malo povžijeta. Ko moža prideta, ženo peljeta k Renu. Luna v zadnjim krajci je bila že iz zagórja, posíja skozi pretergane oblake, in neznano temnáto malo razsvetlí. Dobro ženo groza spreletí, ko v strašni nóči, v viharji in dežévji ob nezmerni, šuméci réki stóji, ko slabi čolnič ugléda, ki je komej za dva človeka, in ko ima s svojim otrokam vanj stopiti in se čez réko prepeljati. Možá ji serčnost dajeta. Stari ribič gré v čoln, in primši za veslo réče s pobožno zaúpljivostjo: „Bog nam bo na uni kraj pomagal“.

Rikard zdej vzame slovó. Ko so vojáki po grajšini róпали, je zvésti služabnik zlato uro in dva perstana unésel, v ktera so bili biseri vdelani. Vse to da Erlavski gospé. Perloží tudi nékaj zlátov, ki jih je v njeni službi perhranil; tode ne pové, de so njegoví. Z zalítimi očmí ji rokó kušne, in jokáje dečka objame. „O preljuba, milostiva gospá!“ je djal. „Jest starčik vas in ljubiga Karla pač zadnjikrat vidim. Zidej vam ne morem več pomagati, pa bo že Bog za vas skerbel. Še vesele dní vam bo dal doživéti. Tóliko dobra gospóda ne zamore biti nesrečna. Rad bi vas sprémil; pa morebiti sim v stani, našiga dobriga, milostljiviga gospóda otéti. Vsiga se bom vánal“. Vsi se jokajo in plákajo. Mati mu še

priporočí, de naj skerbí za njeniga možá in za njeno hčer. Starčík ji obljubi, in pomaga nji in malimu Karlu v čoln.

Ko odrinejo, se Rikard na brégi na kolena spustí, in roké proti nébu povzdigne. „Tù le bom kléčal in Bogá prosil, de se srečno prepeljejo. Ne vstanem popréj, dokler moj brat z veselím poročilam ne pride, de sta otéta. Bog hotel, de bi jima jest od ljubiga možá in ljubeznjive hčere kdaj ravno takò veselo poročilo pernésel.

III.

Erlavska gospá se je s svojim sinkam srečno čez Ren prepeljala. in je bila na varnim. Tode tù ji ni bilo ostati. Stanovanje je bilo tukej ubéžnim težavno, in tudi vojska se je zmirej bolj perbliževala. Po Rikardovim napeljevanji jo ob Reni proti Helvéškemu ali Švájcarskimu zavije. Njena gotovina se je zlò stisnila. Prebivališa na Helvéškim, ji je bilo povédano, de so drage. Torej ji svétujejo, de naj na Švabškim stanovališa iše. Ko se je že dolgo zastonj po tistih krajéh mudila, pride do Tirolske meje. Napósled jo nek priljuden človek zagotovi, de jo star Tirolíc rad v svojo hišo vzame.

S svojim malim Karlam se natégama na pot podà; vodník, ki ji tudi zvézke nese, gré pred njo. Visoke hribe prehódi in globoke doline. Ko zopet dojde do verha néke goré, zagléda v neznaní globočini ozek, zelen dol. Ob desni strani dola, na strašnim, visécim pečévji je bilo nekaj nizkih, lesénih bajt s plošnatími in skorej rávnimi stréhami; zmed srede je moléla leséna, s skódlami pokríta streha in verh zvoníka néke kapé-

lice. Ob levi strani je bil dol s črnim jélkovjem prepréžen, za katerim sta bila dva v oblake moléča verha še s snegam pokrita, desiravno je po dolinah že vse zelenélo in cvetlo. Vodnik pokaže s palico v dolino rekoč: „To je Černa-peč! Tú dôli stanuje pošteni starčik, ki vas bo k sebi vzel“. Erlavska gospá zdihne, ter se spustí navzdól po ozki stezi.

Tirolie, ki ji je dans perčakovál, še cvetěč starčik, jima z veselím, prijaznim obrazam naproti pride. Se po naše komú perljudno obnašati. v to se ni nič zvédil; koga víkati, mu je bilo neznano. Pa je vender pravšne misli imel od pristójnosti ali spodobnosti. De bi ptuji gospé svoje spoštovanje skazal, je imel dans svoj sivi praznični jópič in škerlátasti podléklic na sebi, in lép, zelen klobúk s krivim petelínjim perésam na glavi. „Bog te sprími, milostljiva gospá“, ji reče; „me veselí, de te zamorem s tvojim gospodíckam pod svojo streho iméti“.

Tirolka, prijazna ženica s sivimi lási in rudécima licama, je pred durmi stala. Bila je čedno oblečena, in ker je ravno iz kúhinje peršla, si otrě z belim pripásam rokó, ter jo podá milostivi gospéj rekoč: „Bog te sprími, ljuba gospá. Kmal bo skúhano: pa moraš malo za ljúbo vzeti; per nas skorej družiga némamo, kot mleko in maslo, ovsenják in podzémjljice“.

Tirolie pelje gospó v izbo, ki se je skozi njene okenca v temno jélkovje in v uno dva snežníka vidilo. Miza, klóp, dva jelóva stola in lepó zelena lončena péč, ki jima je bila tudi v ognjíše — to je bilo vse, kar sta imela v svoji staničici; tik njé je bila tudi revna čumnata. — Pa gospá je vender Bogá hvalila, de je ta prostóreck dobila.

Gospodinjila je, kakor so ji okóljšine dopustile. Kuhala si je sama, drugekrati je pa nogovíce splétala in šivala, ter si je s tem se vender kaj maliga zaslužila. Nar bolj jo je skerbélo, svojimu Karlu zmirej kaj dela dati. De bi ga sama učila, ni imela bukev, in per tem se je pa že tudi jél latínšine učiti. Ko néko jutro, ravno vsa v skerbéh to premišljuje, per kapélici pozvoní. Dobra, pobožna Tirolka perspè in ji pové, de bodo gospod-fajmošter iz zagórja dans tukej maševáli. Erlavska s svojim Karlam berž gré v kapélico. Fajmošter so imeli kratek nagóvor, ki ji je v serce ségel. Po božji službi je z njimi govorila, in jih je práv razumevniga, pobožniga in ljubeznjiviga možá našla. Obljubijo ji, potrebne bukve kupiti, in dečka sléherni popoldan po dve uri učiti, ako ga hoja čez góro ne bo težko stala.

Karl z rádostjo v to pervolí, in kar je gotovo opravilo imel, je bil še tóliko bolj vesel. Vselej je že komej júžine pričakóval, de bi jo le urno s svojimi bukvami čez góro mahnil. Pa ubogi déček, zlásti kadar je bilo več dni zapóred dežévje, že clò nobeniga razveseljenja ni imel. Razumna mati je nedolžno rádost ravno takó potrebno previdila, kot delo. Torej mu je hotla za oboje preskerbíti.

Na Tirolskim se veliko kanárčev izredí, ki jih po tem ptičarji po družih deželah razprodájajo. Tudi stari Tirolci je imel ravno več mladih, poséбно lepih kanárcov. Karl prosi mater, ker so ti ptiči tukej takó dober kup, mu eniga kupiti. „Domá“, pravi, „je Lenka zmirej táko ptičico imela. Kupíte mi eno, de bova tukej med skolovjem in gojzdi vsaj kaj imela, kar naji bo

ljube očetnjave spómnilo!“ Mati je bila koj dovoljna, in déček si zmed vsih nar lepšiga kanárca zbere, kateri je bil tistimu, ki ga je njegova sestra kdaj imela, nar podobniši.

Karl je imel nad rumenim ptičkam z bistrima černima očescama veliko rádot. Kmal je bil kroták, mu zletí na razpéti kazínc, ter mu z rudécih žnablov drobtínice kljuje. Kadar je pisal, perletí, mu puli peró in ga v peršt kljuje, de ga je mogel zapreti, akoravno mu je to dopadlo, de mu ni per deli nagajal. Ko je ptiček jel péti, Karl ne more petja prehvaliti. „Ga moraš kako vižo učiti!“ mu reče enkrat Tirolic. Karl méni, de se starčík le šáli (ali norčuje); še ni védil, de se ptiči lahko zucé. Tirolic séže po svojo pišálko“. „Joj“, reče Karl, „to je neznano lepa slonokosténa pišálica!“ Tirolic mu okroglo zapiska, ter mu pokaže, kakó ima pišalko poprijémati. Karl je lepiga, čistiga glasú zló vesél; in ker je imel velike zmóžnosti za godbo (ali múziko), je kmal vse razumél, v kratkim vsako vižo znal piskati, ki jo je slišal. Zatorej je ptiču velikrat tisto vižo „Vsih slegov na sveti i. t. d.“ zapiskal, in ko jo je ptič pervikrat na tanko in brez pregréška izpél, je Karl veselja jel skakati, in mati mu reče posmehljáje se: „Le glej, de boš tudi ti, kar ti je naloženiga, vselej takó na tanko in brez spodtíkljeja znal, kakor ptič“. Kanárec in pišala sta čverstímu Karlu in še materi, zlasti kadar jima vihár in dež ni pustil iz temne izbe, marsikako veselo uro napravila.

Pa blagi ženi sta bila njen mož in njena hči vseskozi v mislih, in marsikak žalosten dan je prebila, in marsikako noč v solzah prečula. Se vé, de je zmirej iskala od nji kaj zvéditi —

tode zastonj. Edine poročila iz Francoskiga, ki jih je zamogla préjeti, so bile v novicah. Gospod fajmošter so ji jih vsak teden po Karli poslali. Nék večer pride Karl ves vesel domú, pernese novíce, jih vzame zmed svojih bukev, in reče: „Gospod fajmošter jih sicer néso utegnili prebrati; pa so vender toliko vidili, de je veliko dobrih poročíl v njih. Mati željno bere in vojskne poročila zarés veséle najde. Nádjala se je, de se bo zopet v svoje ljubo očástvo smela verniti — kar zagleda na konci novíc dolg spisik plemenitnikov ali blagoródnih, zavolj ljubezni do stariga vladstva pomorjenih. In med témi najde tudi imé svojiga možá, Henrika Erlavskiga. Groza jo prešíne, kakor bi bilo tréšilo va-njo. List ji pade iz rok — ona omedlí. Dolgo je terpelo, de se je s pomočjó domačih, ki so na Karlovo tárnanje vsi perhuméli, spét zavedila. Nevarná bolezen jo napade. Dmovíli so, de bi si kdáj opomógla, in mali déček, ki je bil noč in dan per njeni postelji, je vidama sáhníl. Stari Tirolíc pa je večkrat z glavó zmajáje in z milim glasam rekel: „Prihodnja jésen bo pač svoje listje na grob dobre žene otrésala, in ubogi otrók mordè tudi več ne doživí prihodnje spomládi!“

IV.

Stari, zvesti služabnik Rikard je unkraj Rena čakal, dokler ni njegov brat, ribič, v čolnici peršel in mu poročila pernésel, de je gospó srečno prepeljal. Njegova nar večí skerb je zdej bila, svojiga dobriga gospoda smerti otéti. Rikardu se je zlò nepravíčno zdelo, de bi ga zavolj njegove zvestóbe do praviga kralja ob glávo djali.

Drugi dan še pred solncam v mesto hití. Imel je óndi sinú, Roberta z imenam, ki so ga s silo med ljudsko stražo vzeli. S pomočjó téga pogumniga in zurniga mladenča, ki je bil časih per jetnikih na straži, je Rikard upal svojiga gospoda iz ječe rešiti. Rikard in njegov sin sta marsikaj sklenila, pa po nikakor ni bilo moč izpeljati. Napósled se pogovorita, de naj sin vedno pázi, in kadar koli se mu kakšna perložnost ponudi, naj jo v to oberne. Pa clò nobene ni bilo, in Robert je že nad tem obupal.

Erlavski gospod je bil na zadnje v smert obsojen. Drugo jutro ima sodba že spolnjena biti. Klávern, z glavó na róko naslónjen, je zvečer v svoji samotni ječi sedél. Še toliko ga néso imeli v čisli, de bi mu bili luč pernésli, in gosta tma ga obdaja. Mislil je na svojo ženó in na svoja otroka. Ni mu bilo mar samiga sebe, ampak le njih se mu je umílilo. Nič ni védil za-nje in je bil zatorej zlò v skerbéh. Pa kar je per svojim obsojenji s pogledam v nebó rekel, je bila tudi zdej njegova misel: „Gospod, izídi se tvoja volja!“

V Bogá je vperl vse svoje misli. „Per kom““ pravi, „čem zadnje noč svojiga življenja tolažbe iskati, kot per tebi, preljubi, nebeški oče. Kar ti perpustiš, je vse nar boljši. Torej ravnaj z menój in z mojimi po svoji božji prevídnosti. Ako me češ moji ljubi ženi in mojima dobrima otrokama odvzeti, boš po očétovo zanje skerbel in jih v preveliki žalosti tolažili — in z zaupanjem v té bom glavo mirno položi na klado, s kervijo veliko mojih prijatlov že okervávljeno! Ako me pa hočeš moji ženi in mojima otrokama še kaj časa ohraniti, saj ti je lahko, duri moje ječe odpreti, in me mojim sovražnikam iz rok izter—

gati — in po tem bo vse naše življenje tebi posvečeno in vedna hvalitev!“

Ko je blagi mož takó zamišljen, nanaglima vstane na móstovži velik hrup. Ko bi trenil, se duri njegove ječe odprò. Gost dim se vanjo valí in neznana svetloba obsvétí vso ječo. Mlad vojšak se prédnj vstòpi in reče: „Za božjo voljo, rešite se!“

Ta je bil Robert, sin stariga Rikarda. Po neprevídnosti nékaj pijanih vojakov je v hiši, v kateri so bili jetniki zaperti, ogenj vstal. Vojšaki, ki so pred durmi jetnikov stražo imeli, so orožje in zgornje oblačila od sebe pometali, in so hitéli gasit. Mladi Robert je v prvi zmešnjávi ohleko in orožje nékiga vojaka pobrál, in s tem naglo k Erlavskimu gospodu tekel.

„Le urno to le oblecite!“ mu Robert reče dalje, mu pomaga suktno obléči, mu klobuk s perésjem in kupmo ali kokárdo dene na glavo, mu sabljo k pasu perpne in mu da pušo v róko. Ker dobriga gospoda v jéči néso nobenkrat obríli, ga je brada divjim vojšakam tistiga časa tóliko podobnišiga délala, in mu vojaško postavo dajala. „Zdej“, reče Robert, „jo pa le berž vderíte po stopnicah in skozi vélike vrata. V téj obleki, mislim, bote lahko brez zaderžka úšli. Potlej pa hitite k mojimu óčetu, ki jih bote per njih brati, per ribči zraven Rena, najdli“.

Erlavskimu je bil ugléd mladiga vojaka ko angeljska prikazen, in njegov nagovor ko nebeško poročilo. Koj se je v to zvédil. Moško, kakor bi imel nar téhtniši opravila, se spustí po stopnicah, v tiste, ki so védra k ognju valili, zareži: „Próstor, próstor!“ takó pride na césto; nihče se mu ni vstavil. S prederzno serčnostjo

in z urnimi nogami jo mahne na ravnost proti méstnim vratam, in ker mu je Robert tudi geslo ali parólo povedal, se srečno zmuzne iz mesta.

Po polnoči pride do hiše stariga ribča. Porterká na obóknico. Ribič pride iz hiše, in se prestráši. Mislil ga je vojšaka, ki hoče njega ali pa njegoviga brata vjeti, ker sta si obá s svojo zvestobo do Erlavskih veliko sovražnikov naredila. Ko pa dobri ribič Erlavskiga gospoda spozná, reče s povzdignjenima rokama: „O hvala Bogú!“ in ga ves v veselji pelje v izbo. Bikard, ki je že deset nočí tukej prečul in pričakovál, vanj plane z besédami: „O moj gospod!“ in obá se s solzami v očéh objemata. Nar popréj ga Erlavski gospod popraša po svojih otrocih. Rikard mu pové, de sta gospá in Karl otéta, de je bila gospodična Lena zlò bolna, pa de je zopet ozdravéla, in de je v ti hiši. Lenka, ki je tik tiste izbe spala, se je na veselí krik dobriga Rikarda prebudila in svojiga očeta po govorici spoznala. S solzami veselja ga hití objét, in tudi on je z obilnimi solzami móčil njene cvetoče lica.

Koj po nôči se hoče čez Ren prepeljati, de bi ušel deželi, kdàj raju, zdej pa jami morjénja podobno. V ravno tistim čolniči, ki je njegovo ženó in njegoviga sinú na unstranski breg prenésel, se je tudi on hotel prepeljati na takrat še srečno nemško zemljó. Natégama se z Leno na pot podá. Stari ribič gre nápréj, in za njim Rikard s kernírjem ali zvézkom na herbti. Lepa, jasna noč je bila. Vse je bilo tiho, ko se Renu perbližujejo, kjer je bil čolnič za germam že perpravljen. Per ti priči zaslišijo streljanje za sebój, in več možákov, ki so vpili: „Stoj, stoj!“ Ogenj v jéči je bil kmalo pogašen. Vojáki so Erlav-

skiga gospoda, obleko in orožje berž pogrésili, in ubéžniga osledili. S strašnim vpitjem se perbližujejo. Revne ubóžce grozen strah obide. K čolnícu tekó, kar morejo. Erlavski z Leno na ročji koj vanj stopi, in Rikard skoči za njim. Oba vzameta vésla in na vso moč odrívata. Stari ribič, ki v čolnici ni imel prostóra, se je skríl v néko votlo verbo.

Pa komej so bili dvajset stopinj od kraja, ko so vojaki že na brégi. Koj začnejo streljati za ubéžci. Strašno so nedolžnim pulje (ali kugle) okoli ušés ferčále. Erlavski ukaže Leni se v čoln uléči, una dva pa še urniši začneta vesláti. Éna kugla Erlavskiga gospoda ravno v klobuk zadéne, in mu luknjo naredí, dvé pa v Rikardovo veslo peržvígáte. Čoln, komej za en perst nad vodó, se guglje in skorej potopí. Pa vender vsi uidejo neoránjeni, in srečno dojdejo na unstranski breg.

Erlavski se na kolena spustí, in Bogá zahvali za rešítev; Lena in Rikard tudi storitá po njegovim izgledi. Pó tem se usédejo na ulóm-ljeno deblo, de se malo oddáhnejo. Ko se spočíjejo, jo Rikard, ki svojiga gospoda tudi v sili ni hotel zapustiti, s palico v roki in s težkim brémenam na herbti, napréj mahne, njegov gospod pa in gospodična Lena grésta za njim. Proti gójdznatimu Švabskimu górju jo uséka, ki se je zavoljo veliko jélkovja Černi-log imenovalo.

V.

Erlavski zdej ni imel druge skerbi, kot svoje žene poiskáti. Rikard je bil blizo Černiga-loga z jákim kmetam znan. K temu nar popréj gredó,

de bi se tukej kake dní spočili, prédin bi daljej popótváli. Pa Erlavski je komej v kmečko hišo stopil, mu je že odhòd v mislih. „Ne bom já imel préd mirne dôbe“, je djal Rikardu, dokler ne najdem svoje žene in svojiga sinú. Ti mi že praviš, dobri Rikard, de sta gotovo na Helvéškim. Pa kakó smo v stani tjekej priti? Péš moja Lenka ne more táko dalje hoditi; peljati se pa tudi ne premorem“.

Nató potégne Rikard mošnico z zláti iz žépa, in jih na mizo izsuje. „Néste ne takó revni, kot mislite, predobri, milostljivi gospod“, mu reče. „To vse je vaše“. Erlavski zdej v denarje očí oprè, zdej v zvestiga služabnika. „Ko ste bili še blagovíti (ali premožni)“, pravi Rikard, „ste bili tudi zmirej dobrótni. Kólikim ste v nar veči sili denarjev posodili! V tem, ko ste v ječi kóperneli, in se vaša ubéžna žena po ptuji deželi potíkajo, sim teh dolgóv nekaj iztúrjal. Desiravno sim jih dôsti naletel, per kterih ni ne hvaležnosti, ne poštenosti, sim pa vender tudi veliko poštenih duš najdel, ki mi néso le posodila vernili, ampak iz ljubezni in hvaležnosti do svojiga dobriga gospoda še več perdali“. Erlavski zláte preštéje. „Veliko je, práv veliko“, pravi z hvaležnim pogledam v nebó. „Pa kakó dolgo nas bo to terpélo?“ - „Bomo že dobro gospodarili“, reče Rikard“, in se vender na Helvéško peljali“.

Rikard kupi konja in lahek kmeček vóz, nad kteriga so po obróčih platneno streho razpéli, de bi se vetru in dežju ubranili. Gredó daljej. Rikard hodi veči del péš zraven nji; Erlavski pa in Lena sta se od dobriga starčika persiljena skorej zmirej vozila. Dojdejo na Helvéško. Pa Erlavski nikjér le stvarice ne zvé od svoje žene.

Vse opraševanje nič ne pomaga. Prepričan je bil, da jo je mogla drugám udáriti. Torej se vernejo na Švabsko.

Pa terpljenje v ječi, strah in groza per obsojenji, vedna skerb v bégi, in vsakdanje težave popotvanja dobrimu gospodu vso moč prevzamejo. Zbolí in se morâ v néko Švabsko mestice vseliti, dokler se mu ne oboljša. Rikard najme dvé stanice, s čumnato in huhinjo, nakúpi nar potrebníšiga hišniga oródja, in ker je bil v domačih opravilih dobro zurjen, je vse ogospodáril. Lena mu je zvesto pomagála, in od jutra do večéra z velikim veseljem vse dela opravljála, ki néso njeno moč preségle. Erlavski je s perviga le v postelji mogel tūčati. Dolgo je terpelo, prédin je bil zopet v stani, céli dan po konci biti. Lena si je vse perzadjála, mu dobro postréči, sercé razjasniti in čas perkrájsati. Vsak dan ga je s čem drugim oveselíla — zdej s kako novo jedjó, ki jo je pervikrat sama skuhála, zdej s kako novo pésmijo, zdej s kakim prijetnim poročilam. Oče ji je svojo ljubezen in zadovoljnost per slédnji priliki (ali priložnosti) skazal.

V tem pride Lenkni rojstni god. Še pred belim dnevam teče k maši Boga hvalit in molit za svojo mater in za svojiga očeta. Ko domu pride, lej — so njene nar ljubši cvetlice, prelepe rudeče in módre vijolice, na okni stale, in lepó rumèn čopast kanárčik, kakoršniga je domá imela, je bil v zali klétki ali hišici nad cvetlicami obešen. Jutranje solnce je svetló in prijazno v okno sijalo in zale cvetlice še bolj lépsalo. Léna je vsa v veselji. Nad perserčno ljubeznijo njeniga očeta ji solzé perigrajo v oči. Z vso otročjo ljubeznjivostjo se mu zahvali. „Vzemi

to za ljubo, dobri otrók!“ ji pravi oče. „Dokler smo bili še v svoji grajšini, je bilo, kaj pa de, vse drugači. Z veselico smo ta dan obhajali, in cela vás ga je praznovala. Dans pa ga bomo v tihim veselji preživéli“.

Napravijo boljši obéd, per kterim je bil oče zopet práv židane volje. Rikard je mogel tudi k njima persésti. H koncu obéda pridni stari služabnik se pernese sladčino ali torto s cveticami obtáknjeno in sklenico rudéčiga vina iz Elzaškiga, njih očetnjáve. Oče nar pred pije na Lenkino zdravje, in po tem na zdravje svoje žene in svojiga sinú. Tode britkost se združí z veseljem, in solzé mu kanejo v vino. „Oh, Lenka!“ pravi, „kje pač dans tvoja mati in tvoj bratec tvoj rojstni dan obhajata? Kaj se jima je že pač permérilo? V kóliko neprijétnost, zadèrg in nevarnost se zaplète žena ali otrók, brez prijatla in varha po sveti sognana! Bog vé, če bomo ta dan še kdáj vkupej praznováli! Sicer sim bil takó veseliga serca in sim takó terdno zaupanje imel v božjo previdnost. Zdej pa velikrat práv žalostne ure prebím. Bojím se — bojím!“

Lena se jokáje svojiga očeta okléne, de bi jih potolažila. „Le potolaženi bódite, preljubi oče“, jim pravi. „Bog nas ne zapustí. Gotovo nas bo še vse enkrat združil. Zastónj bi nas ne bil vse takó čudno réšil. Gotovo bo za nas skerbel!“ O se vé de bo!“ réče Rikard solzé si otiráje. Vse umólknejo. Britkost jim serca navdá — vsi so gánjeni. Per tí priči začnè kanárčik vižo tiste pésmi péti:

Vsih zlégov na svéti
 Se nič ne bojím;
 Per našim Očeti,
 Vém, moč zadbím.

Lena z zavzétjem sterne roké in reče: „Oče nebeški, kaj si je to? To je prva pésmica, ki se je je Karl na klavír brénkati, in ki sim se je jest péti učila — ki smo jo ravno takrát péli, ko so vas, preljubi oče, vjeli“. Oče, Lena, Rikard — vsi trije se stermé v ptíča vzrejo. Dva-krat, trikrat to vížo povzame. Ni bilo drugači; ravno tista pésmica je bila. Le gláska ne manjka.

„To se mi pa práv čudno zdi!“ pravi oče, ter se odkrije. „Ljubi Bog, mislim, de mi zopet hočeš dati mojo ženo in mojiga sinú Karla. Le od nji se je ptíč zamôgel pésmice naučiti, desiravno ne umém, kakó! O Rikard, kakó si vender ptíča dobil?“

Rikard mu pové, de je ljubo živalico včerej od mladiga Tirolca kupil. „O podvízaj se in tēci, kar moreš“, reče Erlavski, „in poiši ga. Mordè nam bo védil kaj sporočiti“. Rikarda ni dolgo nazaj. Erlavski in njegova hči ga vsa nepokojna pričakújeta. „V kólikšni reví morata biti“, pravi oče, „če sta clò to ljubo živalico mogla prodati. Ali morebiti sta že mertva, in ptíček vse njuno premoženje, ki ga nama zapustità. Na zadnje pride Rikard s Tirolcam. Tode mladéneč od kanárca ne vé nič posébniga povedati. On ga je od nekiga pastirja na Tirolskim kupil. Pa na opraševanje Erlavskiga gospoda ga zagotóví, de je taka žena s takšnim déčkam rés v njegovim kraji, de je torej mogoče, de bi bil ptíček kdaj njun. Pravi, de je gospó vsako nedeljo v cerkvi vidil, in dečka, ki se k gospodu fajmoštru hodi učít, večkrat srečal. „Déček“, mu reče, „že mora biti neznano učén, ker je vselej veliko bukev z jerménam prevezanih na herbti nésel. Tirolie gospéno in déčkovo podobo

takó na tanko popíše, de vsi z enim glasam in v veselji zavpijejo: „So že — so že gotovo! „Serčno in s solzami hvalijo Bogá, de jim je po svoji prečudni previdnosti prebivališe njih preljubih razodél. Erlavski mladénča še práv izpraša po kraji, v katerim žena živi, in po poti, ki tjekej kaže, in podari sterméčimu Tirolcu za odkrito-serčno pripoved vélik tólar.

Berž so se jéli na pot napravljati. Erlavski nobene slabósti več ne čuti; veselo sporočilo ga je bolj pokrepčalo, ko vse zdravila. Lena mu pomaga spravljati, Rikard pa vozék perpravi in gré k kerčmárju ali oštírju po rujávca, ki mu je le za hrano služil brez plačila. Koj drugi dan jo odrinejo na Tirolsko. Tudi ljubiga ptička ne pozabijo; obésijo ga v njegovi klétki na obróč, nad ktérim je bila bela streha raspéta. Erlavskimu gospodu in Leni je kratek čas delal, in ji s svojo lepo pésmico oveselováł.

VI.

Erlavski je s svojo tovaršijo in kméčkim vozam srečno peršel v vás, v ktere fari je bila soséska Černa-peč. Natégama gré k gospodu fajmoštru. Oni mu vse poterdijo, kar je mladi Tirolc pravil, ki je s kanárcki kupčevál. Erlavska gospá in njen sin sta bila še per življenji. „Samo de“, mu duhoven rekó, „dobra gospá nezmerno žaluje. Svojjiga ljubiga možá mertviga misli, in kar je to nesrečno poročilo prejéla, v njeno sercé pač ni bilo nobeniga veselja. Komej je nevarno bolezen užúgala, ktero ji je žalost nakopála, in le z veliko težavo in počasi se ji je oboljšalo“.

Erlavski vpraša, od kod de je to lažnjivo poročilo. Gospod-fajmošter pernesó cel kùp novíc, pošéjo list zmed njih, in ga prédnj položé. Erlavski práv s svojimi očmi bere na natísnnjenim listi, de je bil ta in ta dan ob glávo djan. Kakor se mu je koli to čudno zdélo, se je pa vender kmal v to reč zvédil. V tačasni zmešnjavi je bil tak pregréšek kaka nar manjši neródnost. Ali so pozabili njegovo imé iz že spisaniga lista umorjenih izbrisati — ali ga pa mordé néso hotli zbrisati — de bi jim ne bilo tréba odgóvora dajati, zakaj de so ga pustili uiti.

Erlavskimu gospodu se je v serce užalilo, de je to lažnjivo nesrečno poročilo njegoví žení tólikšno britkóst napravilo, in jo skorej umorílo. Gospod fajmoštrova misel je bila, de se ji veselje, ki je čaka, le z veliko várnostjo smé poročiti. Nató se pogovoré z Erlavskim gospodam, kakó bi se to speljalo, in po tém se vsi napravijo proti Černi-peči, desiravno je bilo že zló o mraki in neprijetno vreme. Celi dan je dež šel, in ker je v ti deželi poprej zima, še začné zló sneg iti. Srečno dojdejo na verh gójzdnatiga hriba, s kteriga so se skozi jelovíno v globokim doli vidile nizke kočé z ravnimi, snéžnatimi stréhami in z dímniki, ki se je ravno iz njih kadilo. Tukej pod góstimi jelkami, ki so popótnike s svojimi prostertimi véjami vétru in mokrôti branile, se usédejo na máhnato skalo; Rikard pa jo nar pervi udári proti bajti, ki so mu jo perljudni duhoven s perstam skozi luknjo med véjami pokazali.

Erlavska gospá je sedéla v černo obléčena per ognjíši, in švigajúči plamen je že razsvet-

loval mračno izbico. Nogovíce je še pletla, in déček ji je iz nékih bukev bral. Ko zvéstiga služabnika s sivimi lási ugléda, zakričí in delo ji pade iz rók. Vanj plane, in ga s solzami veselja in žalosti takó perserčno pozdravi, kot bi bil njén lastni oče. Tudi Karl je od veselja skorej iz uma. Gospá reče starčiku se na leséni stol usésti, ki ga je Karl k ognji permaknil.

„Oh, Rikard“, ga ogovori, ji nasproti per ognji sedéčiga — „takó le se móramo spet viditi. Oh, od kervave smerti nar boljšiga možá ti ne bom pravila; ta spomín je prežalosten. Pa kákšna je bila z Lénčico? Ali je umerl dobi otrok, kakor je vrač previdil? Oh, morebiti je njena ljubeznjiva podoba že zdavnej prah in pepél.“ Rikard ji pové, de je prijazni vrač otró-kovo bolezen takrat le malo nevarniši delal, de bi bil mater lože k bégu pregovoril, de si je Lena kmalo opomóгла, in de je odsihmal čversta in zdrava. Mati je vsa v veselji, in rádosti se ji utrinjajo očí. „Kakó pa“ mu reče reznó in s temnim poglédam, „de jé nési sebój perpeljal? Zakaj jé nési otél nesrečnimu očástvu, kjér si nobene dóbe ni življenja svésta? Kako si bil v stani, se brez njé na pot podati, terdi mož? Zakaj si — —“ Ne more izgovoriti, kar se duri odpró, in se Lena k svoji materi spustí. Tudi Karl priteče k svoji sestrici. Veséliših solz pač ni bilo prelitih, kakor jih je srečna mati točila, ko je obá otroka spet v rokah deržala.

Tode kmalo spet britkost rádost prežene. „Oh, de bi še živel moj ljubi mož“, reče, ter se jokaje v nebó vzré. „O potlej bi moje veselje do verha perkípélo. Pa takó sta, preljuba otroka, uboge siróti brez očeta, in vajin pogléd

zaterti materji sercé z žalostjo navdaja! S čém vama zamorem pomagati revna vdova, ki si ne vém svétvati!“

Zdej jo Rikard začnè lepó perpravljati na veselo poročilo rešitve svojiga gospoda. Pa Erlavska je bila že sérčnéji, kot je Rikard mislil. Veliko veselje, dobriga starčika spet viditi, in še večí, svojo hčer zopet objéti, je blágo ženo k nar večí radosti perpravljajo, svojiga možá, ki ga je že umorjeniga mislila, spet živiga viditi. Z utripajóčim sercam je blagi mož že dolgo pred durmi stal, kjer je sléherno besedo lahko slišal.

Ko gospá iz Rikardove govoríce óčitno zvé, de je njem mož še živ, in ko vsa v veselji zavpije: „Ták živí! O vékomej bodi česeno božje usmiljenje, ki ga je njegovim morívcam otélo! O gotovo ni deleč! O otroka, pojdita, pojdita — le berž k njemu!“ — v tem Erlavski gospod duri odprè, in od veselja skorej iz uma zleti v razpéte roké svoje žene! Dobro ženo pa, ki je svojiga ljubiga možá dosoréj mertviga objokovála, in ga spet živiga pred seboj vidi, nékako posébni občútljeji obídejo. Plašna in bojéča, kakor bi še ne verjéla, de je zarés on, ga ogleduje v ognjéni svitlobi pred njo stojéciga. Ne more izrèci, kóliko sréčnost v serci občúti, le to je djala: „O kólikšna blagóst nas v nebesih čaka, kjér bomo tóliko ljubih spet vidili, ki jih mertve objokujemo“.

Oče in mati, sin in hči, častútljivi fajmošter in zvésti služabnik so bili per ognjíši céli večer prav dobre volje. Tudi stari Tirolic in gospodíjnja sta k njim peršla, in se nad veselo pergodbo práv iz serca radovála.

Drugo jutro pa dobé še eniga gostú, ki je k združenju blage družíne za Bogam nar več

perpomôgel. Rikard pernese kanárca, ki ga je bil pretékli večer v fárovži pustil. Karl se zlò razveselí, ko svojiga ptička spet ugléda. O materni bolezni je skozi odperto okno ušel, in odsihmal Karl ni nič več od njega zvedil. Erlavski zdej na tanko pové, kakó je po kanárcei prebivališe svoje žene in svojiga sinú razodél. Erlavski gospéj se solzé veselja in hvaléžnosti nad prečudno božjo previdnostjo po licih uderó. „Dobri Bog“, reče s sklénjenima rokama, „ti si takó obernil. Po ti le letajóci živalici si mojimu možu povedal, v katerim odróčnim kotícki zemlje prebívam! Ako bi ne bil takó naglo sem peršel, bi bila pač to zimo žalosti skopernéla!“

Karl vesel svojo hvalo z máterno sklene. „Kaj ne“, pravi, „to je bila pač srečna misel, de sim ptička ravno to pésmico naučil. To bi pa vender ne bil mislil, ko sim bil zgube ptička tóliko žalosten, de mi ga je Bog le zató odvzél, de bi mi očka in sestrico — in še ptička na verh — spet dal. Tù se práv očitno vidi, kakó nam Bog majhno nesrečo zamore oberniti v veliko srečo.

„Imáš práv, ljubi Karl“, mu pravi oče. „Vse naše lastíne nam je Bog odvzel, de bi nam boljši zakláde dodéлил. Ménim, de smo vsi po ti časni zgubi veči krepóst (ali čédnost) doségli, proti kteri lésk in blagovitost nič ne veljá, ki ima sama večno vrednost v sebi. In morebiti nam Bog kdáj tudi časno poséstvo zopet dá, kakor tebi tvojiga kanárčika“.

Pastír, ki mu je Karl naróčil, de bi mu njegoviga kanárca vjél — in ne de bi ga bil nazaj dal, ampak ga je ptičarju prodál — je ves ostermel, ko ga gospod-fajmošter zavolj tega

terdó primejo in mu povéjo, de je ptič več milj od tod v drugi deželi tatvino razodél. „Moje žive dni ne bom nikoli več kaj nepošteniga storil“, reče deček; „ker zdej dobro vém: Kar svét imá zdej skrito, bo enkrat vsim očitno“.

Erlavski sklene v ti revni bajti zimo prebíti; Rikard pa se v bližnjo kočó vséli. Kanàrčika dénejo ravno na tisti kràj, kjer je bil, prédin je ušel. Lena ga pridno oskerbljuje, in mu tudi po zimi vsaki dan kako zeleno perésce da, ali pa kak srov kèrhelj. Večkrat, kadar je blága družina o svitlih zimskih dnéh v izbici sedé v snéžnato okóljšino in v temno jelovino glédala, je ptiček vižo té pésmice zapél:

Vsìh zlégov na svéti
Se nič ne bojím;
Per našim Očéti,
Vém, moč zadobím;

in po tém so starši in otroka celo pésem izpéli, ki jih je potolažila in k dobrimu spodbòdla. V marsikakim žalostnim pergodki in v britkih skerbéh, ki so to družino še zadele, je bilo vsim veliko razveseljenje, če je ptičica nanáglima svojo pésmico zapéla, in nató z veselim glasam zažvergléla. „Vanj hočemo zaupati“, so djali, „ki nam je po tem ptički, po ubogi stváríci, že enkrat takó prečudno pomagal. On, ki nam mnogotérama zamore pomagati in nam je doslój pomagal, nam bo tudi zanaprój pomočnik“.

„Kaj pa de“, reče stari Rikard, „jest ravno takó mislim. Pogléd revnih ptičkov tlè pred oknam o vélikim snegi in hudim mrázi mi vselej sercé gane. Vselej se beséd domislím: Pogledjte ptič pod nebam. Ne séjejo, ne žánjejo, ne správljajo

v žitnice, in vender jih vaš nebeški oče preživí! In ali néste vi veliko vrédniši mem njih? Pa kadar to le ptičico poglédam, mi té besede še globokéji v serce sezejo, in kadar clò svojo pèsmico zapôje, ne morem več maloserčen biti — bodi si še takó hudó na svéti, in naj se še tako terda z nami godí. Kdor ptiči preživí, nas ni v stani pozabiti“.

Blága družína je mogla še nékaj časa marsikakšno britkóst prestati — pa napósled se je zopet smela v svojo očetnjávo verniti, je svojo lastíno véči del spet prejéla, in Erlavska sta se zopet v bogastvi in premoženji veselíla, ker sta bila v stani, svojim prijatlam v nadlogi, dobri-
mu Rikardu, njegoví ženi in njegovímu sinu, starímu ribču in sléhernímu, kteri jima je koli kako dobroto skazal, vse po svoji volji poverniti.

